

Helena Hansen

19. juli kl. 22:03 ·

Unge, identitet og sociale netværkssider

- en undersøgelse af unges selviscenesættelse
og identitetskonstruktion på sociale netværkssider.

Af Helena Hansen, rpw375@alumni.ku.dk

IVA, Københavns Universitet

Kandidatspeciale - informationsvidenskab og kulturformidling

Vejleder: Jens Kristian Dahlgaard Gudiksen

Antal tegn: 180.100

Afleveringsdato: 4. august 2015

Synes godt om

Kommenter

Del

Abstract

Adolescence is a time of immense emotional and physical changes. During its teenage years the child is growing increasingly independent, and consequently withdraws from the rest of the family in order to form its own individual identity. In recent years digital media and social network sites have come to occupy a central place in the lives of contemporary youths. Young people today primarily use social media and network sites to connect with friends and peers, as well as a form of self-presentation. Much of the public discourse regarding youth, identity and social network sites has taken on a fearful perspective.

The aim of this thesis is therefore to understand the digital lives of today's youths, along with their identity development on a daily-life basis. This thesis examines the following question: How do youths express and construct their identity through self-presentation on social network sites?

This thesis has a hermeneutic approach to answer this question, and the empirical data consists of research papers and articles, which deal with the issue of youth, identity, social media and social network sites. The theoretical basis for the thesis is Erving Goffman's dramaturgical analysis, along with Erik Erikson's eight stages of psychosocial development. The thesis concludes that the social context and youth's self-presentation on social network sites often are in honor of friends and peers, because of their important role in each other's lives during the turbulent time of adolescence.

Identity construction is expressed through the interaction between the media, the backstage, the audience, and the audience's interpretation of the self-presentation.

Indholdsfortegnelse

Abstract	2
Kapitel 1. Indledning og problemformulering	5
<i>Indledning</i>	5
<i>Problemformulering</i>	7
<i>Begrebsforklaring</i>	7
<i>Opgavens struktur</i>	8
<i>Metode</i>	8
Afgrænsning	10
Kapitel 2. Baggrund	11
<i>Ungdomsliv</i>	11
Ungdomsbegrebet	11
Venner og fritid	13
Unge og kroppen	15
<i>Unge og medier</i>	17
<i>Identitet</i>	21
Flere perspektiver på identitet	22
Flere niveauer af identitet	22
Identitetsudvikling	24
Kapitel 3. Teori	26
<i>Erving Goffman</i>	26
Identitet/Selvet	30
<i>Erik Erikson</i>	32
Eriksons otte stadier	32
Identitet	35
Kapitel 4. Analyse	37
<i>Sociale medier og sociale netværkssider</i>	37
<i>Introduktion til empiriske tekster</i>	38
Danah Boyd	38
Sherry Turkle	40
Malene Charlotte Larsen	41
<i>Analyssetema: Identitet</i>	43
Identitet og digital udvikling	43
Selviscenesættelse	44
Identitet, publikum og indhold	46
Identitet tilpasset mediet	49
Indtryk og ærlighed	49
Opsamling	53
<i>Analyssetema: Intimacy</i>	54
Intimacy på flere scener	54
Kærlighed	55
Venskab	56
Kærlige hilsener	58
Venner og selvprofilering	59
Scene og bagscene	62

Opsamling	63
<i>Analyseteama: Privacy</i>	64
Tilgang til internettet	64
Ubekymrethed	65
Flere forståelser af privacy	67
Etik og moral	68
Forskel på unges og voksnes forståelse af privacy	69
Informationsstyring og holdoptræden	71
Magt over sociale situationer	73
Opsamling	74
Kapitel 5. Konklusion	76
Litteraturliste	79
Petiturum	82
<i>Kopi af godkendelse af petitum d. 30.05.2015</i>	84

Kapitel 1. Indledning og problemformulering

Indledning

I starten af juli måned i år fik historien om ”Kemoland” en del opmærksomhed i medierne og især på de sociale medier. Historien omhandlede en kræftsyg ung kvinde på 21 år, der igennem 6 måneder beskrev sit lange forløb med kræft og kemoterapi på netværkssiden Instagram. Ca. 18.000¹ mennesker fulgte kvindens personlige billeder og opdateringer. Selv om der tidligere havde været indikationer på profilens ægthed, blev man først overbevist om at profilen var falsk, efter en følelsesmæssig iscenesættelse af kvindens død. Efter en kraftig reaktion på de sociale medier blev profilen pludselig slettet, og det vides ikke, hvem der står bag profilen. Efterfølgende har andre medier bragt historien frem i lyset, og dette har fået diskussionerne omkring selviscenesættelse, etik og moral på sociale medier til at blusse op. Ydermere efterlader historien om ”Kemoland” en masse ubesvarede spørgsmål om afsenderens motiv og hensigt med handlingen. Er der tale om en spøg eller et behov for anerkendelse? Hvad får man ud af den slags selviscenesættelse?

På trods af, at der ikke findes regler for ens omgang med sandheden på sociale medier, har vi en forventning om, at det vi læser er sandt. Som brugere af sociale medier og sociale netværkssider er det som regel i vores interesse at fremvise vores bedste side for vores venner og følgere. Dette gøres helst i symmetri med sandheden, da vi som regel også kender størstedelen af vores online venner og følgere i offline sammenhæng, og derfor ikke vil risikere at skulle miste ansigt i offline sammenhæng pga. online handlinger.

Sociale netværkssider lægger op til, at vi iscenesætter vores liv, hverdag og os selv, og deler det med vores online venner og følgere, som kommenterer og liker vores opdateringer efterfølgende. Likes og positiv opmærksomhed omkring vores person giver anerkendelse.

For unge mennesker der er opvokset med mobiltelefoner, internet, sociale medier og sociale netværkssider, er denne selviscenesættelse en naturlig del af deres hverdag. Dette udløser en del kritik fra ældre generationer, da man mener, at de unges omgang med sociale medier er uhensigtsmæssig og egoistisk. Dette er interessant, da der åbenlys må være tale om to forskellige tilgange til sociale medier med op til mange års digital udvikling til forskel.

Ungdomstiden er som oftest præget af stor usikkerhed, da der i denne tid sker en radikaliseret ændring af de unges identitet. Unge bevæger sig gradvist væk fra barndomshjemmets og forældrenes normer og opsøger nye forbilleder igennem venner og massemediernes idealer. Især vennerne udgør en vigtig rolle i ungdomstiden, da de kan støtte hinanden igennem forandringerne.

¹ Cramon, A. K. (2015)

Vennerne kan ydermere også bidrage til hinandens eksperimenter af forskellige identiteter, da unge tit bruger vennerne til at spejle sig i².

Den digitale udvikling har været med til, at de unge ikke er så meget sammen med vennerne i det fysiske rum som tidligere, men har rykket samværet til det virtuelle rum via sociale medier.

De unge er stadig usikre og søger stadig nye forbilleder igennem venner og idealer, og den støtte og anerkendelse de får fra vennerne er også fulgt med over på de sociale medier. Sociale netværkssider er altså blevet til et slags frirum for de unge, hvor de kan være sammen med vennerne, støtte og anerkende hinanden og eksperimentere med forskellige identiteter.

Litteraturområdet omhandlende unges brug af sociale medier og sociale netværkssider er bredt, og der udspringer utallige grene heraf med lige så mange temaer, tilgange og forståelser. Nogle af temaerne, jeg er stødt på i min forundersøgelse, har været *addiction*, *anxiety*, *narcissism*, *stranger danger* osv. Alle disse temaer har været præget af bekymringer og til dels fordømmelighed i forhold til unges brug af sociale medier. Derfor er den ønskede vinkel for dette speciale, at fremvise et neutralt billede, af de unges almindelige daglige brug af sociale medier og netværkssider, hvordan de bruger medierne og hvordan de iscenesætter dem selv.

Formålet med dette speciale er derfor, at være med til at skabe forståelse af unges tilgang til sociale medier og netværkssider. At undersøge, hvorledes identitet kan komme til udtryk i form af selviscenesættelse samt, hvad der kan ligge af motiver bag iscenesættelsen. At undersøge om selviscenesættelsen kan sige noget om, unges indre identitet og identitetskonstruktion.

Jeg har derfor undersøgt, hvad unge foretager sig på sociale netværkssider, og hvorledes de generelt bruger sociale medier i hverdagen. Undersøgelserne har ledt mig til emner de fleste kan forholde sig til som f.eks. venskab, kærlighed, familie, privatliv, identitet, og informationsdeling. Derfor har jeg valgt at beskæftige mig med tre overordnede temaer: *identitet*, *intimacy* og *privacy*.

² Erikson, E. (1997)

Problemformulering

Specialets omdrejningspunkt er at undersøge og give svar på sammenhængen imellem unges brug af sociale netværkssider, selvscenesættelse og identitet. Dette leder mig frem til følgende problemformulering:

Hvordan udtrykker og konstruerer unge deres identitet gennem selvscenesættelse på sociale netværkssider?

Problemformuleringen bygger på en viden om identitet, unge og deres brug af sociale medier og netværkssider. Derfor følger der et baggrundsafsnit der redegør for ovennævnte. Dog lægges der umiddelbart ud med en redegørelse af begreber samt opgavens struktur.

Begrebsforklaring

Jeg har valgt at gøre brug af de samme termer, som de udvalgte kilder gør brug af, da jeg mener, at termernes betydning vil gå tabt i en oversættelse. Derfor fremgår bl.a. termene *privacy*, *intimacy*, *network public* og *collapsed context* på engelsk, da der ikke findes en opfyldende dansk oversættelse. Dog har jeg valgt at bruge både Erving Goffmans og Erik Eriksons teoretiske begrebers danske oversættelse, da disse allerede findes i danskoversatte udgaver.

Det engelske begreb *privacy* betyder overordnet at blive ladt i fred og ikke være til genstand for andres opmærksomhed³. På dansk ville man bruge ordet privatliv. På sociale netværkssider får denne definition en bredere definition end den danske, da der både indgår nogle tekniske indstillinger for hvad *privacy* angår, samt et spørgsmål om brugerens egen informationsdeling.

Begrebet *intimacy* betyder overordnet at have et tæt personligt forhold til andre⁴. Dette behøver ikke at være af seksuel karakter. I online sammenhæng bliver det ligeledes et spørgsmål om informationsdeling og selvscenesættelse, og termen har derfor en bredere definition end det danske ord intimitet. *Network public* og *collapsed context* bliver gennemgået i analysen.

Begrebet identitet vil blive anvendt på dansk, og der redegøres for begrebet i baggrundsafsnittet.

I opgaven gør jeg brug af termene *sociale medier* og *sociale netværkssider*. Dette er ikke tilfældig omgang med to termer af samme betydning. Derfor følger der en generel redegørelse af forståelsen af *sociale medier*, samt en definition på *sociale netværkssider* i kap. 3.

Både de empiriske tekster, kilder og undersøgelser henviser til flere forskellige aldersgrupper af unge og teenagere, derfor er der i dette speciale ikke udvalgt en bestemt aldersgruppe når *unge*

³ Opslag 1 i Oxford Advanced Learners'r Dictionary

⁴ Opslag 2 i Oxford Advanced Learners'r Dictionary

omtales, men henviser til unge og teenagere generelt. Ydermere skelnes heller ikke imellem amerikanske og danske unge i specialet.

Opgavens struktur

Specialet består af fem kapitler, som præsenteres her.

Kapitel 1 indeholder indledning, problemformulering, begrebsforklaring, struktur og metode.

Kapitel 2 består af tre redegørende baggrundsafsnit: ungdomsliv, unge og medier samt identitet.

I kapitel 3 præsenteres og diskuteres henholdsvis Erving Goffmans og Erik Eriksons teorier.

Kapitel 4 Består af selve analysen, der foruden to indledende afsnit er opdelt i tre temaer. Her analyseres og diskuteres udvalgt empiri ud fra Erving Goffmans og Erik Eriksons teorier.

Kapitel 5 er specialets konklusion.

Metode

Med en hermeneutisk tilgang til specialet, vil der ud fra udvalgt empiri i form af tekster og udvalgte eksempler analysere unges selvscenesættelse på sociale netværkssider med afsæt i den udvalgte teori. For at danne et bredt vidensfundament om identitet, ungdomskultur, sociale netværkssider samt unges brug af disse, har jeg på baggrund af systematisk litteratursøgning undersøgt, hvilke hovedtemaer der går igen i dette forskningsområde, med de førnævnte emneord. Dette har ledt mig hen til disse tre overordnede temaer: *identity*, *intimacy* og *privacy*.

Meget af det tilgængelige materiale henviser til Danah Boyd og Sherry Turkle, da de har forsket i henholdsvis amerikanske unges brug af sociale netværkssider, sociale medier samt digital udvikling i forbindelse med de udvalgte temaer. Derfor udgør de en stor del af det empiriske materiale.

Malene Charlotte Larsen har undersøgt aspekter af danske unges brug af sociale netværkssider, derfor er hun ligeledes en del af det udvalgte materiale.

For at besvare problemformulering er specialet blevet tilgået på følgende vis:

Indledningsvis vil der blive redegjort for forståelser for ungdomsliv, identitet samt unge og medier.

I afsnittet om ungdomsliv vil der blive redegjort for ungdomsbegrebet, de unges generelle forhold til venner, fritid, medier og kroppen. Til dette vil jeg primært tage udgangspunkt i Knud Illeris et al.

Ungdomsliv – Mellem individualisering og standardisering (2009). Bogen er en pædagogisk,

psykologisk, sociologisk og kulturelt forankret redegørelse af de unges liv i Danmark. Supplerende

vil jeg anvende Inge Steffensen et al. *Årgang 1992 – Hvad har de gang i* (2007), Kirsten Grube og

Søren Østergaards *Børneliv version 2.0* (2013), samt

SFI's rapport *Børn og unge i Danmark – Velfærd og trivsel 2014*.

I afsnittet om unge og medier vil der blive redegjort for unges brug af medier i hverdagen, da medier er en stor del af de unges liv. Til dette vil de blive anvendt rapporten *Unge medie- og museumsbrug - sammenhænge og perspektiver 2011* udarbejdet af DREAM, der redegør for unges medieforbrug, samt *Årgang 2012 – Socialliv og samvær i en tid med nye medier* af Søren Schultz Hansen, der redegør for unges tilgang til medier. Supplerende til dette afsnit vil der blive gjort brug af Sherry Turkles *Alone Together* (2012) der også redegør for unges tilgang til medier med fokus på mobiltelefoner.

I afsnittet om identitet vil der blive redegjort for identitetsbegrebet. Der er primært taget udgangspunkt i *Identitet, Psykologiske og kulturanalytiske perspektiver* (2013) af Carsten René Jørgensen, da der heri skabes et overblik over identitetsbegrebet og samtidig redegøres for, hvordan det enkelte individs udvikling af identitet og personlighed hænger sammen med de samfundsmæssige og kulturelle forhold.

I teoriafsnittet vil der blive redegjort for den udvalgte teori. Erving Goffmans bog *Hverdagslivets rollespil* (2014) bliver anvendt, da han i denne bog præsenterer hvorledes identitet kommer til udtryk i form af selviscenesættelse og indtryksstyring. Goffmans definition af identitet er selve præsentationen eller selviscenesættelsen. Han har derfor ikke en definition af de indre dynamikker, der styrer præsentationen eller træffer afgørelser vedr. selviscenesættelsen. Med henblik på den analytiske del, ville dette betyde, at hvis der kun gøres brug af Goffmans teori om indtryksstyring, kommer der ikke på noget tidspunkt bag om selviscenesættelsen. Derfor bliver Erik Eriksons teori om de otte livsfaser i bogen *Barnet og samfundet* (1977) inddraget, hvor der primært gøres dybden med den femte livsfase ungdommen, da ungdommen ifølge Erikson er særlig vigtig for en persons identitetskonstruktion.

Analysen vil blive delt op i tre overordnede afsnit med tre overordnede temaer: identitet, intimacy, og privacy.

Indledningsvis vil der blive redegjort for sociale medier og sociale netværkssider vil blive defineret. Til dette anvendes Boyd og Ellisons definition i *Sociality through Social Network Sites* (2013). Herefter præsenteres de tekster, der udgør den primære empiri, og hvorfra der er blevet udvalgt eksempler til en dybdegående analyse. Ydermere bliver der her også redegjort for tekstforfatterens forståelser af unge og sociale medier samt identitet i forhold til Goffman og Erikson.

I første del af analysen undersøges der, hvordan den digitale udvikling kan siges at have en indflydelse på unges udvikling ifølge Erik Eriksons femte livsfase, samt hvorledes unge iscenesætter sig selv på sociale netværkssider i forhold til Goffmans teori om indtryksstyring. Herefter undersøges der, hvorledes unge forholder sig til et publikum, ærlighed og indtryk, hvor der går i dybden med to eksempler fra henholdsvis Dana Boyds bog *It's complicated* (2014) og Sheryl Turkles bog *Alone Together* (2011), med udgangspunkt i udvalgt teori af Goffman.

I det næste analysetema undersøges unges forhold til følelser, kærlighed, familie og venner på sociale netværkssider. Dette gøres ved at inddrage eksempler fra Sheryl Turkles bog *Alone Together* (2011), Howard Gardner og Katie Davis bog *The App Generation* (2013) samt Malene C. Larsens afhandling *Unge og online sociale netværk* (2010). Eksemplerne vil blive analyseret med udgangspunkt i udvalgt teori af Goffman.

I det sidste analysetema undersøges unges forståelse og forhold til *privacy* på sociale netværkssider og internettet. Til dette inddrages analyser fra Børnerådet 2014, eksempler fra Danah Boyds *It's Complicated* (2014) samt litteratur af Carrie James *Disconnected* (2014) og Sheryl Turkles *Alone Together* (2011). Eksemplerne vil blive analyseret med udgangspunkt i udvalgt teori af Goffman. Afslutningsvis konkluderer analysens resultater.

Afgrænsning

Dette speciale er ikke en helhedsundersøgelse af alle unge i Danmark, og dets resultater skal derfor kun læses i relation til de udvalgte empiriske tekster og eksempler. Ligeledes konkluderes der kun på resultater, der udspringer af analysen, og disse kan derfor ikke være endegyldigt generaliserende for alle unge.

Kapitel 2. Baggrund

Ungdomsliv

I dette afsnit redegøres for flere forståelser af ungdomsbegrebet, da dette har ændret sig markant igennem tiden. Herefter følger to afsnit om henholdsvis venner, fritid og medier, da disse er nogle af nutidens ungdoms vigtigste omdrejningspunkter. Afslutningsvis følger et afsnit om ungdommen generelle forhold til kroppen. Formålet med dette afsnit er at belyse nogle af ungdomslivets vigtigste omdrejningspunkter der kan have indflydelse på deres selvscenesættelse og identitetskonstruktion, samt danne et vidensfundament for analysens overordnede temaer.

Ungdomsbegrebet

Ungdommen fylder meget i vores samfund i dag. Dette skyldes, at der i samfundsdebatten har været mange forskellige emner oppe at vende, der omhandler ungdommen i forskellige dimensioner f.eks. i forhold til uddannelse, kultur, sundhed, forbrug og medier.

Ungdom forbindes ofte med frihed, håb, drømme og en tid, hvor alt er muligt. Dog husker de fleste af os tilbage på vores ungdom som en årrække fyldt med forvirring, usikkerhed, og problemer af en eller anden art.

Ungdommen forstås umiddelbart som den overgangsfase, der befinder sig mellem barndommen og voksenalderen. Alle teorier om livsfaser opererer med en ungdomsfase, men der er forskellige meninger om, hvor lang den er, og hvad der afgrænser den. Som regel starter den i puberteten i 11-13 års alderen og slutter, når man har etableret en voksentilværelse⁵.

Den overordnede forståelse af overgangen mellem barndom og voksenalderen er, at det er en fase for fysiologisk, psykologisk og social modning og ændringer. De fysiologiske ændringer omfatter bl.a. ændringer i udseende, højde, vægt samt kønsmodning. Noget der også karakteriserer ungdomslivet er den intellektuelle udvikling, der er med til, at de unge kan forholde sig til og reflektere over hypotetiske situationer⁶. Ydermere sker der også ændringer på den sociale front, idet de unge begynder at løsrive sig fra forældrene og bruger mere tid sammen med venner og jævnaldrende.

Begrebet om ungdommen som en livsfase har historisk set ingen tilknytning til den biologiske udvikling. Tidligere eksisterede der ikke en særskilt fase imellem ungdommen og voksenlivet.

⁵ Illeris, K (2009) s. 24

⁶ Subrahmanyam, K og Smahel, D (2011) s. 28

Formelt blev man voksen, når man blev konfirmeret, men reelt kunne man allerede fra 7 års alderen blive inddraget i de voksnes arbejde⁷.

Ungdomsbegrebet opstod som en social og samfundsmæssig konstruktion i nær tilknytning til det uddannelses- og socialiseringsbehov, der opstod i borgerskabet i løbet af 1700 tallet. I forbindelse med nye erhvervsfunktioner opstod der et behov for særlig uddannelse, tilpasning og borgerlig dannelse. Derfor blev der brug for en fase til sikring af en helt bestemt socialisering og modningstid, altså en ungdomstid⁸.

Siden begrebet om ungdom blev etableret, har der været en samfundsmæssig og forståelsesmæssig sammenhæng mellem ungdom og uddannelse⁹. I dag er en ungdomsuddannelse tæt på at blive obligatorisk i en eller anden form, samtidig med at opfattelsen af ungdom er blevet mere alsidig. Den sociale opfattelse af ungdom er siden 1960'erne blevet suppleret med en ungdomskultur¹⁰, hvilket har udmøntet sig i ungdommen som en selvstændig forbrugergruppe. Dette har ydermere ført med sig, at ungdommen spiller en vigtigere rolle i samfundet og ofte er katalysator for nye strømninger og trends. Under begrebet ungdomskultur findes der også mange subkulturer, hvilket kan være med til at give de unge nogle tilhørsforhold og noget at identificere sig med. Essensen af subkulturerne i dag er dog lidt udvandet i forhold til f.eks. hippierne i 1970'erne eller punkerne i 1980'erne. Dette skyldes bl.a. at ungdomskultur er blevet hverdagsagtig og ofte er styret af den voksende mediekultur og kommercielle strømninger. Dog er der selvfølgelig modkulturelle grupper der går imod strømningerne, og ungdomslivet bliver også forbundet med problematikker og ungdomskriminalitet. Dog er den overordnede samfundsforståelse, at ungdommen er noget vigtigt, som samfundet tillægger stor betydning og beskæftiger sig meget med. Både når det kommer til den kommercielle del, hvor ungdommen bliver ideal, og når det drejer sig om f.eks. ungdomsvold og forhold til uddannelse, rusmidler og sex¹¹.

Ungdommen kan se anderledes ud fra de unges perspektiv, da ungdommen åbner op for uanede muligheder, men samtidig ligger som en byrde på de unges skuldre i form af store valg, der skal træffes. Den tidligere nævnte psykologiske udvikling og de unges evner til at reflektere objektivt over hypotetiske spørgsmål bliver også i høj grad udfordret. Ikke alene skal de træffe valg om uddannelse, men samfundets struktur kræver også, at de helst på forhånd skal vide, hvad

⁷ Illeris, K (2009) s. 24

⁸ Illeris, K (2009) s. 25

⁹ Illeris, K (2009) s. 25

¹⁰ Illeris, K (2009) s. 28

¹¹ Illeris, K (2009) s. 31

uddannelsen skal bruges til. Derfor ligger der ikke alene store afgørelser i ungdommen, men også perspektiver til et fremtidig arbejdsliv.

Andre af livets aspekter kommer også i spil, da de unge også skal finde deres seksualitet, kærlighed, omgangskreds og interesser. Samtidig skal de også finde ud af, hvilke holdninger de egentlig har til f.eks. politik, religion osv. Udover at holde styr på deres indre og ydre, kræver familie, venner og måske også samfundet, at de også skal kunne argumentere for deres overvejelser og valg.

Individualisering er en af de mest centrale forandringsprocesser, samfundet har gennemgået de seneste år. Det enkelte individ er blevet pålagt en større samfundsmæssig betydning, men samtidig er det også et bevidsthedsanliggende, der drejer sig om, at den enkelte i højere grad oplever at have ansvar for sig selv og sine handlinger¹².

Individualiseringen giver de unge mulighed for at forme deres egen tilværelse og identitet gennem en lang række af muligheder indenfor f.eks. uddannelse, livstil og forbrug. Der er muligvis frit valg på alle hylder, men samtidig er der også de føromtalt samfundsmæssige bindinger.

Venner og fritid

Fritiden er de unges egen tid. Hvor de unges uddannelse peger fremad mod et voksent liv, så er fritiden den tid, hvor der leves her og nu. Fritiden sammen med jævnaldrende venner spiller en stor rolle i de unges personlige udvikling og sociale integration i overgangen fra barn til voksen¹³.

Fritiden kan derfor altså ses som en central del i forståelsen af unges udvikling og trivsel.

Fritiden bliver brugt på mange måder. Der er mange tilbud om efterskoleaktiviteter, og mange unge dyrker også en eller anden form for idræt. Spørger man dog de unge, hvad de laver i deres fritid, vil de fleste svare, at de er sammen med deres venner¹⁴.

Ungdomslivets forbrug og aktiviteter er ikke gratis. De unge har et pengebehov til f.eks. shopping, cafébesøg, computerspil osv. For mange unge er det også vigtigt at kunne tjene deres egne penge ved at have et fritidsjob. Størstedelen af unge fra 15 årsalderen har et fritidsjob, dog i varierende omfang¹⁵. De fleste unge kan således både tjene penge og opnå erfaringer. Desuden følger der også ofte en ansvarsglæde ved at have et fritidsjob. Et fritidsjob kan også tage tiden fra andre fritidsaktiviteter, der kunne være brugt sammen med vennerne.

Venner er oftest det centrale i de unges liv. Det er dem de bruger tid sammen med, sammenligner sig med og forstår sig selv i lyset af. Ofte søger de sammen med jævnaldrende med en fælles interesse, og nogen de kan relatere til. Dog viser det sig, at det ofte handler om, at de deler en fælles

¹² Illeris, K (2009) s. 39

¹³ Illeris, K (2009) s. 155

¹⁴ Illeris, K (2009) s. 158

¹⁵ Illeris, K (2009) s. 162

historie og derfor kender hinanden¹⁶. De unge er som oftest selvbevidste og opmærksomme på, hvorledes de minder om eller adskiller sig fra deres venner. Derfor kan vennerne også bruges til at afprøve og evt. udforske nye sider af sig selv. Til forskel fra f.eks. familierelationer, så skal venskaber opnås og venner der skal kæmpes for. Venskaber skal ydermere også plejes og holdes i live så at sige.

Undersøgelser lavet af Ungdomsanalyse.nu fra 2008 frem til 2012 indikerer, at børn og unges fritidsvaner er i opbrud¹⁷. Der er sket en ændring i form af at mange forskellige aktivitetsformer på mange arenaer er blevet reduceret til få aktivitetsformer og færre arenaer.

Undersøgelsen er baseret på en spørgeskemaundersøgelse blandt 1120 skoleelever i 3. – 5. klasse. På daglig basis drejer fritidsaktiviteterne sig primært om aktiviteter, der skaber en form for tryk, retning og sammenhæng i hverdagen. De hyppigste hverdagsaktiviteter er kæledyrspasning, at være sammen med vennerne online og klub. Derimod ser aktiviteterne på ugebasis anderledes ud. På ugebasis over de hyppigste hverdagsaktiviteter ligger aktiviteter sammen med venner i det fysiske rum som nummer et. Herefter kommer, online spil, sammen med venner online, faste fritidsaktiviteter, kæledyr og klub. Undersøgelsen viser, at vennerne er fritidens omdrejningspunkt allerede i pubertetsalderen, men at de unge ikke ses dagligt med deres venner i det fysiske rum. Dette hindrer dem dog ikke i at være sammen med og kommunikere med vennerne online. Udviklingen fra 2008 til 2012 påviser, at de unge er sjældnere sammen med deres venner i det offentlige rum. Dog er de samlet set ikke mindre sammen med deres venner, de er bare sammen online i stedet¹⁸.

SFI's rapport *Børn og unge i Danmark – Velfærd og trivsel 2014*¹⁹ påviser lignende resultater. Børn i 7 års alderen samvær med venner afhænger af familiens daglige rutine og forældrenes initiativ til at lave aftaler på deres vegne. En tredjedel af denne målgruppe havde besøg eller var på besøg hjemme hos venner flere gange om ugen. Halvdelen af de 11 årige havde besøg eller var på besøg hjemme hos venner flere gange om ugen. Altså afhænger samværet af både alder og familiesituation. Kun lidt over en tredjedel af de 15 årige havde besøg eller var på besøg hjemme hos venner flere gange om ugen. Dette kan skyldes, at skole- og fritidsaktiviteter samt fritidsarbejde fylder mere, at de unge hellere træffes i det offentlige rum eller, at de får opfyldt deres sociale behov ved at træffes online i form af chat, facebook eller lign.

¹⁶ Steffensen, I (2007). 33

¹⁷ Grube, K. og Østergaard, S. (2013) s. 29

¹⁸ Grube, K. og Østergaard, S. (2013) s. 31

¹⁹ Ottosen, Mai Heide et al. (2014) s. 120

Undersøgelsen påviser ydermere, at fra 2009 frem til 2013 er tallene for, hvor mange gange de fire målgrupper havde besøg eller besøgte venner, faldet med ca. 10 % på nær målgruppen med de 11 årige, der ikke var faldet.

Faldet i børn og unges fysiske samvær med vennerne hænger højst sandsynligt sammen med den modsatte udvikling, der ses i forbindelse med, hvor meget de 11-, 15-, og 19 årige chatter med hinanden online. Fra 2009 frem til 2013 er andelen af de 11- og 19 årige, der dagligt chatter med deres venner, vokset med henholdsvis 10% og 18%.

Dette taler til fordel for Ungdomsanalyse.nu's argumentation vedrørende børn og unges fritidsvaner som værende i opbrud. De unge er ikke blevet mindre socialt aktive, men har tilsyneladende flyttet en del af deres sociale liv fra arenaer, der kræver fysisk tilstedeværelse, til virtuelle arenaer.

Børn og unge i Danmark – Velfærd og trivsel rapporten påpeger ydermere, at udviklingen bekræftes af Currie m.fl.s internationale skolebørnsundersøgelse, der viser, at danske 11-, 15- og 19 årige i lige så høj grad som andre unge oplever, at de har tætte venskaber, men i mindre grad er sammen med deres kammerater i fritiden. Til gengæld ligger danske børn og unge i toppen, når det gælder kontakt med venner via internettet og mobiltelefoner²⁰.

Unge og kroppen

Modeindustrien, reklamebranchen og massemediernes har sat normerne, når det kommer til kropsidealer. De unge føler sig i større grad afvigende og forkerte, hvis de adskiller sig for meget i forhold til massemediernes standardiserede krop²¹.

I en uforudsigelig verden, er de unges krop et fast holdepunkt – noget der altid kommer til at være der. Før var kroppen et nødvendigt udgangspunkt for identiteten, men nu er kroppen blevet en vigtig faktor i ens fremtræden, og ens identitet glider mere og mere ud i kroppens fremtoning. Går man meget op kost og træning, afspejler det sikkert en god identitet osv. Illeris påpeger²², at det ikke er muligt at måle, om de unge i dag har flere problemer end tidligere, men mener dog, at flere af de unges problemer har fået en kropslig karakter såsom overvægt, spiseforstyrrelser, selvskade og selvmord. Dette afspejler relationen mellem krop og identitet, og det bliver derfor sværere for de unge at få en positiv identitet, hvis de har lav selvtillid og føler sig afvigende i forhold til mediernes opstillede kropsideal.

Det øgede fokus på kroppen tilskynder også til, at flere og flere unge f.eks. dyrker fitness, løbetræner og forsøger at modellere deres krop. Det er altså ikke nemt at opnå en positiv

²⁰ Ottosen, Mai Heide et al. (2014) s. 121

²¹ Illeris, K. (2009) s. 188

²² Illeris, K. (2009) s. 189

kropsopfattelse, når de fleste modebilleder fremviser ultratynde unge kvinder og muskelmarkerede unge mænd. Desuden angiver mange unge, at de ville have det bedre med sig selv, hvis deres krop var anderledes²³. Trends kommer og går, og det er altid muligt at ændre præferencer med hensyn til tøj, musik attitude osv. I en verden hvor man bygger sin egen identitet, er det derfor svært at acceptere, at kroppen har sit eget liv og ikke kan modelleres i det omfang, man nu gerne ville. Massemedierne kommer ydermere med bud på, hvorledes de unge kan tage hånd om kropsorienteringen i form af personlig profilering såsom fotos og film, hvor de unge stiller sig i positur refererende til de kropsidealer, de møder i reklamer, tv-serier mv. Billeder af unge piger med trutmund eller unge fyre med et intenst blik, florerer på nettet, og dette er med til, at de unge selv bidrager til spredningen af den idealiserede krop, som de selv har svært ved at håndtere.

²³ Illeris, K. (2009) s. 189

Unge og medier

I dette afsnit vil der blive redegjort for unges overordnede brug af medier i hverdagen samt deres generelle tilgang til mobiltelefoner. Formålet med dette afsnit er at belyse, hvorledes de unge har taget medierne til sig som en naturlig del af hverdagen.

Elektroniske medier fylder meget i de danske unges tilværelse, og det er ikke ualmindeligt at høre musik på mobiltelefonen, imens man laver lektier på computeren samtidig med, at fjernsynet kører i baggrunden. Musikken bliver måske afbrudt af indkommende sms'er, og sociale medier bliver regelmæssigt tjekket på både mobiltelefon og computer i løbet af lektierne.

Unge bruger flere forskellige medier til information, adgang til underholdning, spil og til interaktion og kommunikation med venner. Medierne kunne f.eks. være mobiltelefoner, tablets, computere, fjernsyn og spillekonsoller. Tidligere brugte man computere til internetadgang og e-mails, og mobiltelefoner til samtale og sms'er. Den nye medieudvikling og internettets fremgang har udvisket linjerne imellem medierne, og de fleste medier kan i dag bruges til langt flere ting, end de oprindeligt var beregnet til. Internettet er altså blevet et slags netværk, der forbinder de nye moderne medier, der førhen blev brugt separat og med en bestemt funktion for øje.

De unge er vokset op med, at informationer og kontakter blot er et enkelt klik væk. De fleste ville sikkert ikke kunne forestille sig en hverdag uden en mobiltelefon eller internetadgang.

I rapporten *Unge medie- og museumsbrug - sammenhænge og perspektiver 2011*²⁴ mener Kirsten Drotner, at indsigt i de unges brug af medier udgør et uomgængeligt middel til at klarlægge, hvilke kilder unge har til at forstå sig selv, til at forholde sig til andre samt agere i verden. Rapporten er baseret på en analyse af 2203 danske unge i aldersgruppen 13-23 år.

De unge er den befolkningsgruppe, der anvender den bredeste vifte af medier, idet de både anvender de audiovisuelle medier - radio, tv og film; de digitalfødte medier - computer, internet, spil, og mobiltelefoner samt trykte medier - aviser, bøger og blade.

Overordnet set anvendes medierne til information, oplevelse, kommunikation og aktion eller handling. I gruppen af de audiovisuelle medier er tv'et det mest anvendte. 68% af de unge ser tv hver dag og flere gange om dagen. Dette viser, at de "gamle" medier stadig har godt fat i de unge.

De mest anvendte medier er de digitalfødte medier. Computeren kan opfylde flere funktioner end tv – især når den er tilkoblet internettet. Ud over oplevelser og informationer kan man også kommunikere og agere. 74% af de unge besøgte et socialt netværk en eller flere gange om dagen,

²⁴ Kobbarnagel, K. et al. (2011)

og 47% besøgte hjemmesider eller skolens intranet i forbindelse med skole/uddannelse. Samlet set er det kommunikation- og informationsfunktionen, der er mest anvendt.

Kommunikationsfunktionen er ligeledes hovedfunktionen, når det kommer til mobiltelefoner.

Rapporten påviser nemlig, at mobiltelefonen mest bliver anvendt til at sende sms'er. 86% af de unge sendte sms'er en til flere gange om dagen, og 54% talte i telefon en til flere gange om dagen.

Rapporten påviser altså, at sms via mobiltelefon og besøg på sociale medier eller netværkssider via computer er de medieaktiviteter, de unge anvender mest. Det vil derfor sige, at kommunikationsfunktionen er den vigtigste del af de unges anvendelse af medierne.

Unge født efter 1994, hvor internettet var på plads nogenlunde som vi kender det i dag, bliver i daglig tale omtalt som internetgenerationen. Disse unge bevæger sig nemlig helt naturligt og frit i den digitale verden. De kender medierne, ved hvad de skal bruges til, og hvad de ikke skal bruges til. De kender til dels også de uskrevne normative regler for, hvad man bør og ikke bør.

De unge er som tidligere nævnt i en periode i deres liv, hvor de er ved at blive formet som mennesker. Selv om medierne allerede er en indgroet del af deres hverdag, betyder det ikke, at deres medievaner ikke kan ændres. Medievanerne formes nemlig samtidig med, som de unge formes som mennesker²⁵.

De fleste unge har en mobiltelefon. Den er som regel tændt og gemmes tæt til kroppen. Den er som oftest sat til lydløs, men dog til at vibrere, så de kan mærke, når der kommer en sms, eller den ringer. Forklaringerne kan være mange, men i bund og grund handler det om, hurtigt at kunne opdage, at man bliver kontaktet på en diskret måde. Mobiltelefonen sættes altså ikke på lydløs og til at vibrere, fordi de unge ikke vil forstyrres, men for at de skal være helt sikre på, at de lægger mærke til, om der kommer en sms.

Ligesom computermusen kan ses som forlængelse af ens arm, er mobiltelefonen nærmest blevet til en kropsdel²⁶. Skal man være sikker på at mærke vibrationerne, skal mobiltelefonen derfor være i hånden, i lommen eller måske endda bh'en. Mange sover med mobiltelefonen ved siden af hovedpuden i tilfælde af, at de skulle få en sms, og det er helt almindeligt at sige godnat til venner og kæresten via sms. Det fysiske og intime samvær igennem medierne er altså helt normalt for de unge, og i et radioprogram hørte man endda om et ungt kærestepar, der "sov sammen" på Skype, hvilket var det mest naturlige at gøre, når man nu ikke fysisk kunne sove i samme seng.

²⁵ Kobbarnagel, K. et al. (2011)

²⁶ Turkle, S. (2011)

De unge ser henvendelser og kontakt på mobiltelefonen og fysiske henvendelser som det samme. De reagerer i hvert fald på samme måde på en sms, som de ville, hvis nogen henvendte sig til dem på gaden, i skolen eller i hjemmet. Det ville være uhøfligt at ignorere vedkommende, derfor ignoreres sms'er heller ikke²⁷.

På et uformelt besøg på en skole i forbindelse med en undersøgelse af unge og medier, viste det sig, at de unge gerne måtte have mobiltelefoner med i timerne, hvis de blot var lydløse²⁸. Fik de unge en sms, svarede de diskret under bordet, og var det nødvendigt at ringe til nogen, gik de ud på toilettet for at ringe. Det var implicit, at mobilerne var tændt i timerne, men det var lige så implicit, at de ikke forstyrrede undervisningen. Eleverne kunne umiddelbart selv administrere deres behov for at have mobiltelefonerne tændt, og lærerne vidste, at det ville være for angstprovokerende og urealistisk for eleverne, hvis de f.eks. skulle undvære mobiltelefonen en hel skoledag. Det er både interessant og foruroligende, at unge er så afhængige af deres mobiltelefoner. På den anden side har man som skole accepteret de unges medievaner, så længe de ikke står i vejen for den normale undervisning.

Man hører dagligt om, hvorledes voksne med teenagebørn gerne vil oprette mediefrie øjeblikke sammen med deres børn, f.eks. ved måltider, familiehyggeunder osv. Det fysiske samvær bliver prioriteret højt, og den personlige kvalitetstid sammen med familien skal ikke forstyrres af hurtig og måske uengageret kontakt via mobiltelefonen. De unge er sikkert vokset op med prædikener om, at det fysiske samvær er særdeles vigtigt, og umiddelbart er det også deres egen mening. Spørges der dog ind til en konkret situation, viser det sig, at der lurer en dobbeltmoral, for hvad det angår. I en given samværsituation med familien ville de unge nemlig stadig have mobiltelefonen et sted på kroppen. Hvis de fik en sms, ville de højst sandsynligvis tjekke, hvem det var fra, måske læse det og kun svare, hvis det var yderst vigtigt²⁹. Skulle de føle sig nødt til at svare på en sms, ville de sørge for, at de voksne ikke så det. Dette kunne indikere, at de unge gerne vil prioritere samvær med familien udadtil og sende det "rigtige" budskab samtidig med, at deres opmærksomhed ligger i lommen.

Medierne er en integreret del af de unges samvær, og hverdagen i henholdsvis det fysiske og digitale liv overlapper hinanden uafbrudt. Der er nemlig tegn på, at de mobile og interaktive medier har opnået samme funktion som fælles reference i dagligdagen, som massemedierne tidligere har

²⁷ Turkle, S. (2011)

²⁸ Hansen, S.S (2011) s. 24

²⁹ Hansen, S.S (2011) s. 26

haft³⁰. Desuden har de fleste brugere af sociale medier nok oplevet et situation, hvor informationer på facebook bliver diskuteret i det fysiske rum, bliver brugt som fællesreference eller måske endda som indledende samtale. Sociale medier kan altså være rammesættende for, hvad vi taler om i hverdagen. Førhen var det måske tv'et, der kunne sætte dagsorden for næste dags samtaleemner, men i dag er det i høj grad de sociale medier der fungerer som referenceramme. For de unge handler det altså om at være en del af fællesskabet, og dette fællesskab udspilles i høj grad i fritiden evt. foran computeren og måske endda helt alene. De unge påpeger, at de hurtig føler sig udenfor, hvis de f.eks. ikke har været med i fælleschatten, eller de ikke var med til at gøre grin med venners billeder på facebook etc³¹.

³⁰ Hansen, S.S (2011) s. 39

³¹ Hansen, S.S (2011) s. 43

Identitet

I dette afsnit introduceres identitetsbegrebets forskellige tilgange samt niveauer af identitet, hvilket har relevans, når det handler om at forstå det enkelte menneske. Herefter følger en introduktion til identitetsudviklingen. Formålet er at belyse identitetsbegrebets kompleksitet samt danne et vidensfundament, der kan fungere supplerende til den udvalgte teori.

Identitet er et begreb, vi ofte støder på i forskellige sammenhænge. Umiddelbart forbindes identitet med noget grundlæggende og dybdegående ved et individ. Selv om de fleste på deres egen måde ville kunne redegøre for begrebet, kan det være svært at præcisere, hvad begrebet rent faktisk dækker over. Begrebet bliver italesat på mange forskellige måder og i mange forskellige sammenhænge, hvilket kan skabe forvirring og uklarhed omkring begrebet.

Alle mennesker har en identitet, der kan rumme flere forskellige underkategorier såsom *kønsidentitet*, *seksuel identitet*, *arbejdsidentitet* osv. Grupper kan også tilskrives en identitet såsom folkeslag, etniske grupper, professioner, politiske partier osv., hvilket også kan have en indflydelse på individets identitet, hvis man føler sig stærkt tilknyttet gruppen³².

Erik Erikson taler om henholdsvis en indre eller personlig identitet og en kulturel identitet eller gruppeidentitet³³. Altså ligger den menneskelige identitet imellem det enkelte individ og samtidskulturen og mellem individualpsykologien og sociologien.

Overordnet findes der mange forskellige teoretiske tilgange til forståelse af begrebet identitet såsom udviklings-, social-, og personlighedspsykologiske samt kulturanalytiske, antropologiske og klinisk psykologiske perspektiver³⁴.

Den voksende opmærksomhed omkring identitet kan til dels skyldes samfundets udvikling.

Vi er deltagere i en kultur, der er særdeles optaget af, hvem vi er, hvordan vi fremtræder, og hvordan vi opfatter os selv. De forholdsvis afgrænsede og homogene samfund med henblik på etnicitet, religiøsitet og livsform er i opbrud og er ved at forvandle sig til multikulturelle samfund. Derfor kan det enkelte individ få en følelse af at forsvinde i mængden af de multikulturelle massesamfund. Dette udmøntes i, at individets behov for at blive set og anerkendt stiger i form af at udvikle sin egen særlige identitet og i forsøg på at skille sig ud fra masserne. Opmærksomheden omkring identitet kan derfor ses som en kollektiv reaktion på, at de sociale institutioner ikke

³² Jørgensen, C.R. (2013) s. 11

³³ Jørgensen, C.R. (2013) s. 13

³⁴ Jørgensen, C.R. (2013) s. 15

længere opfylder individets behov for stabilitet og sammenhæng, hvor individet i stedet selv forsøger at orientere sig og skabe mening i sit liv³⁵.

Flere perspektiver på identitet

Fødes vi med en identitet i form af en indre fast oprindelig kerne, eller bliver identiteten skabt gennem en samfundsmæssigt forankret proces? Der findes flere forskellige tilgange til forståelsen af identitet, ligesom der også findes flere forskellige opfattelser af identitet.

Indenfor udviklingspsykologien har man stræbt efter at inddele og begrebsliggøre den periode, der strækker sig fra den tidlige barndom, og frem til man bliver voksen. Udviklingstanken spiller ydermere en vigtig rolle i den psykologiske forskning, da man her mener, at følelseslivet og kognitive kapaciteter gradvist udvikles i en form for modningsproces³⁶. Udviklingspsykologen Erik Erikson var den første til at benytte identitetsbegrebet inden for psykologien. Han opfattede identitet som en indre, psykisk struktur samt en subjektiv oplevelse og en fornemmelse af sammenhæng. Dog fremlagde han aldrig en egentlig definition på begrebet³⁷. Han pointerer, at identitet kan være noget forskelligt i forskellige sammenhænge.

I den mere sociologiske ende af skalaen opfatter sociologen Erving Goffman identitet som en dramaturgisk effekt knyttet til menneskets forsøg på at "sælge" et bestemt billede af selvet. Goffman mener, at menneskets identitet er en social konstruktion, der hænger sammen med, at mennesker konstruerer og løbende fremviser et bestemt billede af sig selv i forventning om at opnå andres accept³⁸. Mennesket møder altså omverdenen med en social maske på, og menneskets identitet skal altså tolkes som et rollespil og en selvscenesættelse.

Flere niveauer af identitet

Hvis et normalt fungerende menneske fortæller sin livshistorie og redegør for, hvordan vedkommende opfatter sig selv, så ville de fleste præsentere en fortælling, der omfattede både en personlig og en social identitet. Carsten René Jørgensen mener, at fornemmelsen af egen identitet kan siges at være et produkt af egen indlæring i samspil med andre samtidig med, at den i mere eller mindre grad farves af den kultur, man lever i, de valg man træffer, ens sociale roller og ens egne refleksioner over sig selv og sit liv³⁹.

³⁵ Jørgensen, C.R. (2013) s. 19

³⁶ Hammarén, N. og Johansson, T. (2010) s. 21

³⁷ Jørgensen, C.R. (2013) s. 31

³⁸ Jørgensen, C.R. (2013) s. 32

³⁹ Jørgensen, C.R. (2013) s. 37

Carsten René Jørgensen forsøger ydermere at skabe klarhed i anvendelsen af identitetsbegrebet ved groft at afgrænse fire niveauer i menneskers identitet: *Jeg identiteten*, den *personlige identitet*, den *socialle identitet* og den *kollektive identitet*⁴⁰.

Jeg identiteten er en subjektiv fornemmelse af, hvem man er. *Jeg identiteten* tilkendegiver individets subjektive oplevelse af, at der er en meningsfuld sammenhæng mellem fortid, nutid og fremtid og mellem dets opfattelse af, hvem han/hun er. Altså er der tale om en subjektiv fornemmelse af sammenhæng i ens liv. *Jeg identiteten* har den største betydning for individets psykiske sundhed, og er det tætteste man kan komme på en egentlig kerne-identitet.

Ved forstyrrelse af *jeg identiteten*, kan individet været forvirret omkring sin egen individualitet og være afhængig af andres til at fortælle, hvem han/hun er. Ligeledes kan de også være meget påvirkelige af andres positive eller negative vurderinger af selvet.

Fra et moderne psykoanalytisk perspektiv er *jeg identiteten* den primære identitet⁴¹. Dette forstås i den forstand, at en veludviklet, sammenhængende og stabil *jeg identitet* er en forudsætning for den velfungerende *personlige identitet*. *Jeg identiteten* er ligeledes basis for personens evne til at konstruere og få andre til at anerkende sine forskellige sociale identiteter.

Jeg identiteten er i høj grad bestemt af erfaringer under opvæksten, og er tæt knyttet til det, der kunne kaldes det enkelte individs personlige kerne. Derfor er *jeg identiteten* hos voksne relativt uforanderlig modsat til den *socialle identitet*, der normalt er karakteriseret ved høj foranderlighed. Den *socialle identitet* er nemlig kun løst knyttet til det et individ opfatter som sin personlige kerne, og er kun i begrænset omfang bestemt af fortidige erfaringer.

Den *personlige identitet* inkluderer individets egenskaber, færdigheder, adfærdsmønstre, særegne kendetegn og karaktertræk, der adskiller individet fra andre. Den *personlige identitet* henviser ydermere til individets mere bevidste mål, værdier, valg og oplevelse af sig selv som et særegent individ.

Den *socialle identitet* er det billede, individet gerne vil tegne af sig selv. Det er altså sociale roller og positioner, som individet indtager. Det kan ydermere være de sociale grupper, individet vælger at deltage i, præstationer og anerkendt social status.

Hvor *jeg identiteten* og den *personlige identitet* kan ses som noget privat, så er den *socialle identitet* identitetens offentlige side – den er altså noget man er og gør, og ikke noget man har. Den *socialle*

⁴⁰ Jørgensen, C.R. (2013) s. 38

⁴¹ Jørgensen, C.R. (2013) s. 44

identitet kan også være individets selvopfattelse set i sammenhæng af, at vedkommende opfatter sig selv som medlem af en eller flere sociale grupper, samt den betydning og værdi individet tillægger disse medlemskaber.

Den *kollektive identitet* kan placeres på grænseområdet mellem den personlige og den sociale identitet. En *kollektiv identitet* bygger på menneskers kollektive identifikation med hinanden og fælles identifikation med idéer, mål og fælles forestilling om, hvordan de som gruppe adskiller sig fra andre udenfor gruppen. Den *kollektive identitet* kan således influere på og fungere som en ramme for udviklingen af den personlige og sociale identitet.

Et menneske kan sagtens siges at have flere forskellige identiteter, men det er ikke uden betydning, hvilken en af de fire identitetsbegreber der er tale om. De fleste mennesker ville nemlig kunne udvise flere sociale identiteter alt an på, hvilken social kontekst de befandt sig i. Den personlige og jeg identiteten kan ligeledes være fleksible med henblik på kort- eller langsigtede mål, træffe afgørelser osv. Dog kan man ikke have flere *jeg identiteter* uden at det giver anledning til vanskeligheder, forvirring og evt. svære personlighedsforstyrrelser⁴².

Identitetsudvikling

Identitetsudviklingen i det senmoderne samfund forudsætter, at man formår at forankre sin identitet i et socialt netværk af personer, der på en række områder af central betydning for identiteten har fælles træk, præferencer og forestillinger om virkeligheden⁴³. Det moderne menneske har behov for at være indlejret i forskellige former for sociale fællesskaber, der er med til at skabe en stabil ramme om dets identitetsarbejde. Relationer til betydningsfulde andre mennesker i barndoms- og ungdomsårene har afgørende betydning for udviklingen af *jeg identiteten*, mens primære relationer i bredere forstand har indflydelse på den *personlige identitet*. Den *sociale identitet* hænger i første række sammen med individets aktuelle sekundære relationer, sociale status og sociale roller⁴⁴.

I takt med at ungdomsperioden stadig udvides, og de unge efterhånden har uanede muligheder for at skabe deres eget liv og en særegen identitet, stilles der ikke så mange eksplicite krav til de unge med hensyn til langsigtede forpligtigelser, som der gjorde før i tiden. I Danmark er det helt normalt, at de unge afprøver roller og søger grænser, dog forventes det, at de unge også forbereder sig på voksenlivet. Det vil sige, at selv om de unge har fået en slags beslutningsret over deres liv, så følger der også en forpligtelse til at træffe valg og bære ansvar med.

⁴² Jørgensen, C.R. (2013) s. 42

⁴³ Jørgensen, C.R. (2013) s. 135

⁴⁴ Jørgensen, C.R. (2013) s. 135

Selv om identitetsdannelsen hverken starter eller slutter i ungdomsårene, så er det i denne periode, at der sker en radikaliseringsproces med identitetsarbejdet, og denne livsfase er ydermere iflg. Erikson karakteriseret ved mere åbenlyse identitetskriser⁴⁵.

⁴⁵ Jørgensen, C.R. (2013) s. 136

Kapitel 3. Teori

Den udvalgte teori består af Erving Goffmans dramaturgiske tilgang til hverdagslivssociologi, hvor individet forsøger at styre andres opfattelse af individet selv samt Erik Eriksons psykologiske tilgang til identitetskonstruktion med otte livsfaser. Teoriafsnittet er en overordnet redegørelse for de to teorier samt Goffmans og Eriksons forståelse af identitet og selvet. Formålet er at belyse, hvorledes identitet kan komme til udtryk i form af selvscenesættelse og indtryksstyring.

Erving Goffman

Den canadiske sociolog og socialantropolog Erving Goffman (1922-1982) beskriver i bogen *Hverdagslivets roller* (2014), at mennesker ikke altid er, hvad de giver sig ud for at være. Ved at manipulere med informationer om os selv, kan vi nemlig kontrollere de indtryk, omgivelserne får af os. Goffmans sociologi kan ikke siges at tilhøre en bestemt tradition eller et bestemt paradigme inden for samfundsvidenskaberne, men stritter i flere retninger. Umiddelbart kan han siges at have været hverdagslivssociolog⁴⁶, da han studerede mødet mellem mennesker og episoder fra samvær i hverdagen. Dog skiller han sig ud ved ikke at interessere sig for de stabile dybe sociale relationer, der findes imellem mennesker, som mange andre hverdagslivssociologer gør, men hellere kortvarige selvpræsentationer mellem fremmede. Det hverdagsliv, som Goffman studerede bestod altså af situationer, møder og samvær, der opstår når mennesker støder på hinanden, er i hinandens selskab og påvirker hinanden.

Det er i denne bog, at Goffman fremlægger sit dramaturgiske perspektiv ved at sammenligne menneskets sociale roller med et teaterstykke, idet man altid spiller en rolle, når man er sammen med andre. Dette skyldes, at han mener, der altid er en forventning til normer, og regler forbundet med en speciel rolle. Derfor vil mennesker altid forsøge at opfylde de sociale normer der er forbundet med den pågældende rolle.

Goffman bruger altså dramaturgien som en analytisk metafor og redskab til at forstå, hvordan mennesker handler. Han låner ydermere også begreber fra dramaturgien såsom, *optrædener* eller *forestillinger*, *hold*, *regioner* eller *områder*, *roller*, *uoverensstemmende roller*, *kommunikation i modstrid med rollen* og *indtryksstyring*. Nedenstående vil vi kigge nærmere på, hvad disse begreber dækker over.

⁴⁶ Jacobsen, M.H. og Kristiansen, S. (2002) s.63

Optræden eller forestilling skal forstås som den aktivitet, der finder sted i en periode, hvor en person sammenhængende er tilstedeværende foran en gruppe af tilskuere⁴⁷. Formålet med at optræde er grundlæggende, at man har et ønske om at afgive et bestemt indtryk til de andre.

Udover at forsøge at afgive et bestemt indtryk, forsøger mennesker også at idealisere deres rolle i form af; idealisering af den optrædende status – hvor man foregiver at have en højere eller lavere status, end man i virkeligheden har; idealisering af de optrædende motiver – hvor man foregiver at udføre en opgave på baggrund af etisk motivation, frem for egoistisk motivation; idealisering af de optrædende præstationer og kompetencer – hvor man foregiver at have evner, man i virkeligheden ikke har⁴⁸.

Optrædener handler dog ikke kun om den enkeltes selvpræsentation, men også om vedkommendes bidrag til opretholdelse af noget større end en selv og en større scene sammen med andre i form af en gruppepræsentation. Goffman definerer *hold* som en gruppe individer, der samarbejder om at fremføre en enkelt rutine⁴⁹. Et hold er et slags dramatisk samarbejde for at opretholde en fælles facade eller samarbejde for at vedligeholde en bestemt definition af en situation. Den enkelte aktørs handlinger skal derfor stemme overens med denne definition.

Goffman skelner mellem to forskellige *områder*: *scenen* (front region) og *bagscenen* (back region)⁵⁰. Scenen er det sted, hvor optrædener finder sted, og det er her aktørerne optræder efter normen og forsøger at formidle et bestemt indtryk til de andre. Goffman mener, at når man kun fremhæver en bestemt del eller side af en selv på scenen, må de andre dele eller sider derfor undertrykkes. De undertrykkede sider må derfor komme til udtryk på et eller andet tidspunkt, og området, hvor de kommer til udtryk kalder han bagscenen. Bagscenen er, når mennesker træder ned fra den sociale scene. Altså er backstage i ordets bogstaveligste forstand bag scenen, hvor man kan slappe af og være sig selv. Dog behøver man ikke at være alene på bagscenen, da man kan sagtens være der med mennesker, man kender godt f.eks. sin familie eller nærmeste venner.

Ved en given optræden skelner Goffman mellem tre centrale roller ud fra funktion: Dem der optræder eller aktørerne; dem der bliver optrådt for eller publikum; samt udenforstående der hverken er aktør eller publikum⁵¹. Der kan også skelnes mellem rollerne, ud fra hvilken information

⁴⁷ Jacobsen, M.H. og Kristiansen, S. (2002) s.97

⁴⁸ Goffman, E. (2014) s. 81

⁴⁹ Goffman, E. (2014) s. 119

⁵⁰ Goffman, E. (2014) s. 141

⁵¹ Goffman, E. (2014) s. 174

der er til rådighed for dem, der spiller rollerne: de optrædende ved, at de optræder og har også en del måske skadelige informationer om forestillingen; publikum ved kun det de får præsenteret samt det, de uofficielt opsnapper; udenforstående ved ingenting om nogen af delene. Til sidst skelner Goffman imellem rollerne ud fra hvilke områder, rollerne har adgang til: De optrædende har adgang til facadeområdet (*scenen*) og bagsideområdet (*bagscenen*); publikum færdes kun i facadeområdet; og de udenforstående har ikke adgang til nogen af områderne⁵².

For at et hold skal kunne opretholde et sammenhængende udtryk, er det vigtigt, at de har styr på alle informationer, således at publikum ikke får skadelige informationer at vide eller får indblik i holdets mørke, strategiske eller interne hemmeligheder.

Når overensstemmelsen mellem funktion, tilgængelig information og adgang til områderne ikke stemmer overens, er der tale om *uoverensstemmende roller*⁵³. Dette kunne f.eks. udspille sig ved, at udefrakommende aktører forsøger at snige sig ind på bagscenen forklædt som en anden med det formål at afsløre holdets hemmeligheder og derfor udgør en trussel imod holdets opretholdte billede udadtil. Goffman eksemplificerer ydermere de uoverensstemmende roller som *angiveren*, *klakøren* og *snushanen*⁵⁴.

Deltagerne på et hold vil til en hver tid opføre sig i overensstemmelse med holdets samlede udtryk udadtil således, at facaden bliver opretholdt. Dog kan det forekomme, at de enkelte deltagere kommer til at udtrykke noget, der ikke hører hjemme i holdets optræden og således falder udenfor rammerne. Dette kalder Goffman for *kommunikation i modstrid med rollen*⁵⁵.

Goffman eksemplificerer med en situation på et hospital, hvor en uhelbredelig stofskiftesygdomspatient fik tilbud om at modtage eksperimentel behandling. Den særlige forskningssituation og patientens håbløshed var med til at udviske de traditionelle skarpe linjer imellem patienten og lægen. Lægen talte længe og respektfuldt med patienten om symptomer, og patienten kom til at opfatte sig selv som en slags forskningsassistent⁵⁶. Når krisen er overstået, vil den gamle arbejdsdeling dog automatisk blive genetableret.

Goffman påpeger ydermere, at de optrædende altid er involverede i kommunikation både indenfor og udenfor rollen og, at de optrædende må balancere varsomt i rollen således, at det officielle indtryk ikke bringes i fare⁵⁷.

⁵² Goffman, E. (2014) s. 174

⁵³ Goffman, E. (2014) s. 171

⁵⁴ Goffman, E. (2014) s. 175

⁵⁵ Goffman, E. (2014) s. 193

⁵⁶ Goffman, E. (2014) s. 193

⁵⁷ Goffman, E. (2014) s. 195

Ved *indtryksstyringens kunst* analyserer Goffman, hvordan de optrædende er forpligtede til at kontrollere de indtryk, der udsendes med henblik på at undgå pinligheder og sammenbrud i det sociale møde⁵⁸. Goffman eksemplificerer med, at man til et selskab ikke må gøre sig morsom på reb overfor en mand, hvis far blev hængt. Ligeledes bør man undersøge gamle venners nuværende familiesituation, inden man begynder at spørge ind til familiemedlemmer, der f.eks. sagtens kunne have været ude for en ulykke eller var døde⁵⁹. På den måde undgår man den forlegenhed, situationen kunne fremkalde. Ydermere er det vigtigt, at man besidder og praktiserer visse egenskaber for at redde forestillingen. Disse egenskaber og praksisser kalder Goffman for: *Forsvarsstrategier*, som de optrædende gør brug af for at redde forestillingen; *beskyttelsesstrategier*, som publikum og udenforstående bruger for at hjælpe de optrædende med at redde forestillingen; samt de *forholdsregler*, de optrædende må tage, for at publikum og de udenforstående kan bruge beskyttelsesstrategier på de optrædendes vegne⁶⁰.

Hverdagslivets roller (2014) handler, om hvordan mennesker i deres personlige liv fremstiller sig selv og deres personlige liv og aktivitet for andre. Bogen handler ydermere også om, hvorledes mennesker kontrollerer de indtryk, der dannes af dem. Goffman påpeger, at en persons evne til at udtrykke sig og at gøre indtryk på andre er to forskellige ting:

>>*Individets evne til at give udtryk (og dermed til at give indtryk) omfatter tilsyneladende to radikalt forskellige former for tegnaktivitet: det udtryk, han giver og det udtryk han afgiver. Den første omfatter verbale symboler eller erstatninger for verbale symboler, som han bruger åbenlyst og alene for at overbringe den information, som der vides, at han og de andre forbinder med disse symboler. Dette er kommunikation i snæver forstand. Den anden form omfatter et bredt spektrum af handlinger, som de andre opfatter som karakteristiske for den handlende, idet det regnes med, at handlingen blev udført af andre grunde end for at videregive information*⁶¹.<<

Goffman mener, at alle mennesker ønsker at gøre et bestemt indtryk på de tilstedeværende ved en given social sammenhæng. Dette kan umiddelbart styres ved at kontrollere den måde, de andre opfatter os på. Det vil sige at påvirke den opfattelse, som de andre får ved at udtrykke sig således, at det indtryk, de andre får, stemmer overens med ens egne motiver.

⁵⁸ Jacobsen, M.H. og Kristiansen, S. (2002) s.102

⁵⁹ Goffman, E. (2014) s. 228

⁶⁰ Goffman, E. (2014) s. 230

⁶¹ Goffman, E. (2014) s. 54

Goffman bruger et eksempel fra en pigeskole: >>*Eftersom en piges bofæller på et kollegium vil få en idé om hendes popularitet, ud fra hvilke telefonopringninger hun får, kan man forvente, at nogle piger vil arrangere opkald*⁶²<<

Goffman gør brug af endnu et eksempel om englænderen Preedys første tur på stranden i Spanien, hvor han er sygelig optaget af det indtryk, hans adfærd gør på de andre strandgæster. Preedy sørger for at ignorere de andre, men er samtidig meget opmærksom på alt omkring sig. Han sørger for at se nonchalant ud, men vil gerne have, at de andre lægger mærke til hans mystiske smil, bogen han har medbragt, hvorledes han folder sit tøj, kaster sig ud i vandet osv. Goffman vil gerne pointere, at vi mennesker altid vil prøve at fremstille et positivt billede af os selv, når vi møder nye mennesker, men at det ikke er så simpelt at styre det indtryk andre får af en. Iflg. Goffman er de andre godt klar over, at vi vil forsøge at fremstille os selv i det bedst mulige lys. Derfor kan de andre inddele fremstillingen i to dele. For det første, kan de være opmærksom på det verbale indhold og for det næste, kan de være opmærksom på det, vi udtrykker indirekte og utilsigtet. De andre kan altså stille disse to dele op imod hinanden og teste gyldigheden af det, vi siger. De andre vil nemlig ikke kun høre det, vi siger, men også lægge mærke til kropssprog, ansigtsudtryk og anden indirekte kommunikation. Modsat er vi også opmærksomme på, at de andre kontrollerer vores adfærd og derfor er opmærksomme på det selv i en situation, der ikke indeholder direkte kommunikation. Ligesom i Goffmans eget eksempel hvor Preedy smilede hemmelighedsfuldt for sig selv, da han var overbevist om, at de andre ville lægge mærke til det og syntes, at han var af en mystisk karakter. Selv om vi er i den tro, at vi snyder den anden, pointerer Goffman, at grundlæggende er fordelens tilskuerens, da kunsten til at gennemskue en andens bestræbelser på velberegnet utilsigtethed er bedre udviklet end vores evne til manipulere med vores egen adfærd⁶³.

Identitet/Selvet

Goffmans forståelse af selvet fremgår i flere forskellige sammenhænge og ud fra flere forskellige perspektiver, men han fremlægger ikke en sammenhængende definition.

I og med at selvet optræder i så mange forskellige sammenhænge, analyseres fra forskellige perspektiver og defineres på forskellige måder, kan der iflg. Ann Branaman⁶⁴ identificeres to modsatrettende opfattelser af selvet hos Goffman. På den ene side er der tale om selvet, som et socialt produkt, og på den anden side, selvet der er i stand til at frigøre sig fra sociale begrænsninger og manipulere med den sociale situation, således at det fremtræder i det mest fordelagtige lys.

Umiddelbart kan man sige, at selvet er selve optrædenen eller masken, man påfører sig, dog er der

⁶² Goffman, E. (2014) s. 55

⁶³ Jacobsen, M.H. og Kristiansen, S. (2002) s. 96

⁶⁴ Jacobsen, M.H. og Kristiansen, S. (2002) s.188

jo også et menneske bag optræden og masken, der bestemmer og styrer situationen, altså er der tale om en slags dobbelthed eller dualisme.

I bogen *Hverdagslivets roller* (2014) kunne man dog argumentere for, at Goffmans forståelse af selvet ligger i den måde, hvorpå mennesker på den ene side iscenesætter sig selv, men samtidig er afhængigt af andre mennesker, grupper eller omgivelserne. Dvs. at hans forståelse ligger i den sociale side af selvet, der kommer til udtryk i kommunikation med, og bekræftes af omgivelserne, modsat forståelsen om den indre kerne, som vi møder i psykologien. Overordnet sonderer Goffman imellem individet som en *optrædende* og som en *rolle*⁶⁵. Den *optrædende* er den, der hele tiden forsøger at skabe indtryk og selviscenesættelse, og *rollen* er et produkt af denne selviscenesættelse. Goffman kalder selvet en *dramatisk effekt*:

>>En korrekt iscenesat og opført scene får publikum til at tilskrive den optrædende et selv, men denne tilskrivning – selvet – er et produkt af scenen og ikke årsag til den. Selvet, den rolle, der bliver spillet, er altså ikke noget organisk med en bestemt placering og den skæbne at fødes, modnes og dø. Det er en dramatisk effekt, der opstår på en diffus måde af den fremførte scene, og den altafgørende sag er, om man fæster lid til det eller ej⁶⁶<<.

Goffman skriver ydermere, at selvet er et produkt af sociale arrangementer i form af: En bagscene, hvor der findes redskaber til at forme en optræden med; et hold af personer der i samarbejde med det foreliggende udstyr udgør den scene, som den fremførte rolle selv udspringer af; samt et publikum, som må være til stede og tolke det, som sker for at et sådant selv skal kunne opstå⁶⁷. Selvet er altså et produkt af alle disse forhold.

Det er op til den enkelte, hvor meget man lægger i en tolkning af Goffmans teaterunivers. Man kan vælge at tolke alles iscenesættelse af sig selv som rent skuespil og fordrejning af virkeligheden, og man kan endda gå mere radikalt til værks og tolke mennesker som narcissistiske væsner, der er sygelig optaget af sig selv, og hvordan de tager sig ud i andres øjne. I denne opgave vil der blive gjort brug af Goffmans teaterunivers som et analytisk redskab for at vise, hvordan selvet skabes og præsenteres i samspil med andre.

Selv om Goffman kun opererer i den performative identitetsteori, mener man, at hans identitetsteori er mangelfuld, da han kun fokuserer på præsentationen af identiteten og ikke det, der ligger bag ved præsentationen, altså selve subjektet der konstruerer og præsenterer identiteten⁶⁸.

⁶⁵ Goffman, E. (2014) s. 262

⁶⁶ Goffman, E. (2014) s. 263

⁶⁷ Jacobsen, M.H. og Kristiansen, S. (2002) s. 197

⁶⁸ Jørgensen, C.R. (2013) s. 32

For at redegøre for de indre dynamikker der styrer individets selvscenesættelse, suppleres der derfor med Erik Eriksons teori.

Erik Erikson

Erik Erikson (1902-1994) var den første psykolog, der benyttede identitetsbegrebet indenfor psykologien⁶⁹. Med videreførelse af Freuds psykoseksuelle stadier præsenterer han i sit hovedværk *Barnet og Samfundet* fra 1950 menneskets otte aldre eller livsstadier. Hvor Freud fokuserer på det'ets driftsimpulser, er Erikson mere interesseret i, hvordan individet bliver i stand til at løse livets uundgåelige udviklingskriser.

Ifølg. Erikson foregår udviklingen gennem en række udviklingskriser, som han kalder *psykosociale kriser*⁷⁰. I disse kriser, der ikke skal sammenlignes med traumatiske kriser i forbindelse med f.eks. ulykke og død, skal individet igennem nogle udviklingsopgaver.

Erikson opererer med otte stadier over menneskets livslange psykologiske udvikling. Kendetegnet ved alle otte stadier er, at de alle indeholder en krise eller en fare for det enkelte individ, samt er centreret omkring et særligt udviklingspsykologisk tema. I hvert af stadiene bliver individet altså konfronteret med en konflikt, og den måde konflikten løses på, vil være afgørende for den videre udvikling af identiteten.

Eriksons otte stadier

1. Fundamental tillid kontra fundamental mistillid.

Dette stadie er centreret omkring udviklingen af den grundlæggende tillid eller mistillid til andre mennesker. Det er vigtigt at barnet udvikler en tillid til moderen og dets omgivelser og ikke udviser urimelig angst eller vrede, når det ikke kan få øje på moderen eller personer, det føler sig trygt hos⁷¹. Ydermere er det i dette stadie, at fundamentet til en velfungerende jeg-identitet opstår.

2. Selvstændighed kontra skamfuldhed og tvivl.

I dette stadie bliver barnet tilskyndet af forældrene til at stå på egne ben, men må samtidig beskyttes mod skamfuldhed og tvivl⁷². Indtræffer det sidstenævnte, kan barnet udvikle en for tidlig moden samvittighed.

⁶⁹ Jørgensen, C.R. (2013) s. 31

⁷⁰ Brørup, M (2000) s. 36

⁷¹ Erikson, E. (1997) s. 232

⁷² Erikson, E. (1997) s. 232

3. Initiativ kontra skyldfølelse.

Erikson mener, at alle mennesker behøver en følelse af initiativ til alt de gør og lærer⁷³. Det er i dette stadie, at barnet udvikler selvstændighed samtidig med, at det selv kan tage initiativ til aktiviteter på egen hånd og et ønske om at opnå visse mål. Dog lurder der i dette stadie en fare for at føle skyldfølelse for at have disse ønsker.

4. Flid kontra underlegenhedsfølelse.

I dette stadie udviser barnet interesse og flid for andre ting end leg. Barnet kommer i skole og bliver også mødt af redskaber fra de voksnes verden. Men samtidig med, at der åbner sig nye muligheder og mål, kan barnet også få en følelse af utilstrækkelighed og mindreværdighed⁷⁴.

5. Identitet kontra rolleforvirring.

I dette stadie er den unge nået puberteten og bliver draget i tvivl omkring al den identitet og kontinuitet, man tidligere har støttet på. Imens de unge modnes og oplever en fysiologisk omvæltning, forsøger de at sammenkæde tidligere roller og færdigheder med nye aktuelle rollemodeller og finde deres plads i samfundet. De tidligere udviklingskonflikter genaktiveres og gennemspilles på ny. Samtidig er de meget optaget af, hvordan de tager sig ud i andres øjne sammenlignet med, hvordan de selv synes, at de er⁷⁵.

Faren i dette stadie er sammenblanding af roller, og udspringer denne sammenblanding af ens egen seksuelle identitet, kan kriminelle og psykotiske episoder sagtens forekomme. Dog vil disse episoder ikke få samme konsekvenser som de andre stadiers farer. I forsøget på at holde sammen på sig selv identificerer mange unge sig med aktuelle forbilleder eller kliker, hvor de udelukker dem, der er anderledes, baseret på f.eks. kulturel baggrund, evner eller tøjstil.

Ungdomskærlighed er ofte et forsøg på at nå frem til en egentlig definition af sig selv, da den unge forsøger at projicere sin egen uklare jeg-forestilling på en anden person, og derved ser den afspejlet⁷⁶.

Erikson mener, at de unge i dette stadie har behov for et følelsesmæssigt frirum, som han kalder *psykosocialt moratorium*⁷⁷. Han redegør for et psykosocialt moratorium som en stilstandsperiode, der gives til et menneske, som ikke er parat til at opfylde en forpligtelse lige nu. De fleste samfund og kulturer i dag giver plads til et psykosocialt moratorium i de unges liv, og ofte falder de sammen

⁷³ Erikson, E. (1997) s. 240

⁷⁴ Erikson, E. (1997) s. 244

⁷⁵ Erikson, E. (1997) s. 246

⁷⁶ Erikson, E. (1997) s. 246

⁷⁷ Erikson, E. (1992) s. 150

med arbejdsforberedelser og rejser⁷⁸. Altså er der tale om en legitim pause fra omverdenens krav til den unge, hvor der er plads til at eksperimentere med identitetsbilleder, følelser, drifter osv. Der er dog fare for, at den unge på grund af sine udskejelser kan havne i en social fælde, og at moratoriet af den grund derfor har slået fejl, da individet har fundet form og er groet fast for tidligt⁷⁹.

6. Intimitet kontra isolation.

Efter at have eksperimenteret med forskellige roller og etableret sin identitet, burde den unge nu være villig til at sammensmelte sin identitet med andres i form af intimitet og samarbejde med andre⁸⁰. Villigheden til at ofre sig følelsesmæssigt og risikere at miste sit "jeg" kan føre til både isolation eller afstandtagen.

7. Forplantning kontra stagnation.

Ved forplantning mener Erikson primært interessen for at skabe og vejlede den nye generation samt behovet for at være produktiv og kreativ. Hvis forplantningsudviklingen mislykkes, kan det udmøntes i en følelse af stagnation og personlig konkurs⁸¹. Dog påpeger Erikson, at der også findes mennesker, som bevidst fravælger forplantning, og at årsagerne hertil må søges i den tidlige barndom⁸².

8. Jeg-integritet kontra fortvivelse.

Det sidste stadie tager udgangspunkt i de syv forrige med henblik på, hvorvidt mennesket har kunnet tilpasset sig livet, samt de nederlag og sejre der følger med i dannelsen af et individ⁸³. Hvis mennesket ikke er nået frem til denne integritet, markeres det med frygt for døden og fortvivelse over at livet er for kort.⁸⁴

Eriksons skildrer altså identitetsdannelsen i otte stadier med hver sin krise og udviklingsopgave. Hvert af stadiene bygger på det foregående, og måden udviklingsopgaverne bliver løst på, har altså en indflydelse på det næste stadie i livet. Det vil sige, at hvis det først er gået galt på et tidligt udviklingsstadie, kan det ikke genoprettes. Om teorien rent faktisk fungerer i praksis kan diskuteres. Ydermere kan det også diskuteres, om de otte stadier kan overføres til alle kulturer, eller om nogle

⁷⁸ Erikson, E. (1992) s. 150

⁷⁹ Erikson, E. (1992) s. 151

⁸⁰ Erikson, E. (1997) s. 248

⁸¹ Erikson, E. (1997) s. 250

⁸² Erikson, E. (1997) s. 252

⁸³ Erikson, E. (1997) s. 252

⁸⁴ Erikson, E. (1997) s. 252

kulturer f.eks. uden for den vestlige verden ville springe nogle af stadierne over. Til sidst er det også værd at nævne, at værdierne i Eriksons teorier ikke nødvendigvis passer til alle føromtalte kulturer eller er samtidige, da man i dag sagtens med legitime grunde ville kunne fravælge f.eks. forplantning.

Identitet

Erikson mener, at der er tale om en proces, når vi har med identitetsdannelsen at gøre, og at denne proces er lokaliseret i individets inderste, men samtidig er centrum af dets gruppes kultur. Processen etablerer ydermere disse to identiteters identitet⁸⁵. Altså er der tale om et samspil mellem noget inde i individet og noget udenfor individet.

Erikson mener, at der burde foreligge nogle minimumskrav til forståelsen af identitet, og redegør for følgende:

Processen indebærer en refleksion og iagttagelse, hvor individet bedømmer sig selv i lyset af, hvorledes han oplever andres bedømmelse af ham i forhold til dem selv og en typologi, som er meningsfuld for dem. Endvidere hvorledes individet bedømmer de andres måde at vurdere ham på i lyset af, hvorledes han opfatter sig selv sammenlignet med dem og de typer, der er blevet væsentlige for ham⁸⁶.

Processen starter allerede i mødet mellem mor og barn, der rører og genkender hinanden, og fortsætter hele livet. Processen har sin krise i ungdomsårene, og både fortid og fremtid er vigtige faktorer for processens forløb. Erikson mener ikke, at man kan adskille identitetskrisen i individets liv fra samtidige kriser i den historiske udvikling, lige som man heller ikke kan adskille personlig vækst fra samfundets forandringer. Det er netop samspillet mellem det psykologiske og det sociale, det udviklingsmæssige og det historiske der er grundlæggende for identitetsdannelsen. Erikson pointerer derfor i forlængelse heraf, at identitet aldrig er uforanderlig og aldrig noget man kommer i "besiddelse" af⁸⁷. Han mener ydermere at den modne identitetsfølelse igen og igen bliver bragt i tvivl, hvorefter man skal kæmpe for at genvinde den⁸⁸. Identiteten er altså, udover at aldrig at være etableret, en aldrig afsluttet proces. Eriksons identitetsbegreb må derfor siges at være noget uklart.

Eriksons teori er svær at validere, og han henviser ikke til noget decideret empirisk grundlag.

Ydermere siges han at have mistet noget af sin videnskabelig interesse bl.a. pga. teoriens

⁸⁵ Erikson, E. (1992) s. 20

⁸⁶ Erikson, E. (1992) s. 21

⁸⁷ Erikson, E. (1992) s. 22

⁸⁸ Jørgensen, C.R. (2013) s. 31

manglende samtidige relevans. Dog bliver der stadig henvist til hans teori i nyere litteratur, og derfor må han stadig siges at være relevant især for den psykosociale udviklingsforståelse. Der henvises især til hans redegørelse af identitetsdannelsen i ungdomstiden samt ungdomstidens psykosociale moratorium, hvilket der også henvises til i sammenhæng med dette speciales hovedpointer.

Kapitel 4. Analyse

I følgende analyse vil der blive redegjort for og analyseret, hvorledes unge iscenesætter sig selv på sociale medier og netværkssider med eksempler, hvor der går i dybden med iscenesættelsen i forhold i udvalgt teori og problemformuleringen. Dette gøres indenfor rammerne af de tre overordnede temaer *identitet*, *intimacy* og *privacy*.

For at skabe en forståelse for begreberne sociale medier og netværkssider lægges der ud med en redegørelse for sociale medier samt en definition på sociale netværkssider.

Inden der går i dybden med de tre temaer, præsenteres forfattere og empiriske tekster, hvorfra eksemplerne til den dybdegående analyse stammer.

Sociale medier og sociale netværkssider

Sociale medier og sociale netværkssider er to begreber, de fleste af os støder på i vores hverdag.

Dog er begrebet sociale medier efterhånden det mest almene overordnede udtryk, når det kommer til f.eks. Facebook, sms'er og diverse applikationer på smartphones.

Sociale medier kan overordnet ses som et medier, der lægger op til social kontakt og medier, der kan sende et budskab til mange mennesker via internettet, altså en form for både envejs og tovejs kommunikations kanal. Sociale netværkssider er online netværk, der gør det muligt for brugeren at oprette en personlig profil og synliggøre sociale relationer.

Da denne opgave primært tager udgangspunkt i sociale netværkssider, er det derfor interessant at definere disse.

De første studier af internetfællesskaber i 1990'erne tog udgangspunkt i online nyheds-og diskussionsgrupper, hvilket en af de første og mest kendte definitioner af *virtual communities* også bar præg af og fokuserede primært på muligheden for at danne nye relationer med fremmede mennesker med fælles interesser via online kommunikation⁸⁹.

Den hurtige digitale udvikling har medført flere forskellige slags online fællesskaber, der fokuserer mere og mere på individet, og den gængse term er efterhånden blevet til sociale netværkssider.

Dette er dog ikke ensbetydende med, at de sociale netværkssider har overtaget andre online fællesskaber, da de stadig eksisterer.

Definitionen på de tidligere online fællesskaber er bred og abstrakt, og hvor de fokuserer på fælles interesser imellem fremmede, så fokuserer sociale netværkssider på selve individet, der er centrum for sit eget netværk. Boyd og Ellison argumenterer for, at brugere af sociale netværkssider primært

⁸⁹ Larsen, M. (2010) s. 8

kommunikerer med eksisterende sociale relationer og vedligeholder disse frem for at danne nye⁹⁰. I 2007 kom Boyd og Ellison med en definition på sociale netværkssider, men grundet hurtig og konstant digital udvikling, blev definitionen revideret i 2013. De definerer sociale netværkssider som følger:

>>A social network site is a networked communication platform in which participants 1) have uniquely identifiable profiles that consist of user-supplied content, content provided by other users, and/or system-provided data; 2) can publicly articulate connections that can be viewed and traversed by others; and 3) can consume, produce, and/or interact with streams of user-generated content provided by their connections on the site⁹¹<<.

Denne definition kan således bruges på de fleste sociale netværkssider, som vi kender fra hverdagen; Facebook, MySpace, Instagram, Youtube osv. Dog ville denne definition ikke kunne bruges på f.eks. Snapchat, sms'er eller diverse kommunikationsapplikationer på smartphones, der derfor går under betegnelsen sociale medier.

Introduktion til empiriske tekster

Nedenstående præsenteres tre af de primære kilder og tekster, der ligger til grund for undersøgelsen, og hvortil eksemplerne fra analysen henviser.

Danah Boyd

Danah Boyd har med sit arbejde med amerikanske unge og medier i bogen *It's complicated* (2014) illustreret og argumenteret for, hvorledes og hvorfor medierne spiller en central rolle i de unges liv, samt hvordan de navigerer på sociale netværkssider. Sociale medier gør det muligt for de unge at være sociale uden at skulle mødes med nogen et bestemt sted. Variationerne af sociale medier er ydermere med til, at de unge kan møde andre unge i store fora og bare være sammen uden noget egentligt formål. Desuden tager Boyd også fat i forældrenes udfordringer og angst i forbindelse med de unges omgang med de sociale medier. Unge har altid været interesseret i at socialisere med jævnaldrende og venner, og dette har forældrene tidligere haft en indflydelse på eller medbestemmelse i, i modsætning til nu, hvor unge kan skabe sociale fora, hvor end de befinder sig. Forældre er derfor bl.a. bange for de nye muligheder, der åbner sig for unge via de sociale medier.

⁹⁰ Boyd, D. og Ellison, N. (2013)

⁹¹ Boyd, D. og Ellison, N. (2013)

Mange af de unge bruger de sociale medier til at tiltrække sig opmærksomhed og få øget deres synlighed, men dette er ikke ensbetydende med, at de automatisk er bedre til at operere med de sociale medier eller har en bedre forståelse heraf end alle andre. Ifølg. Boyd betyder det blot, at unge har en mere afslappet og mindre kritisk tilgang til de sociale medier end voksne. De har ikke noget behov for at analysere diverse ændringer, teknologien har medført. De prøver til gengæld blot at forholde sig til verden med de teknologier, de har ved hånden⁹².

Unge er ivrige efter at finde deres egen plads i tilværelsen og i samfundet. Boyd mener, at teknologiens udvikling har været med til at ændre unges søgen efter social kontakt i det offentlige rum, da dette er blevet omstruktureret i form af medierede offentlige sfærer, som hun kalder *networked publics*⁹³. *Networked publics* er bygget på sociale medier og andre nye teknologier. I praksis fungerer de ligesom andre offentlige steder, hvor unge mødes og "hænger ud" sammen, forskellen er dog, at *networked publics* er online. Derfor kan man sige, at sociale medier skaber et *networked publics*, der giver unge mulighed for at være en del af et større fællesskab. Boyd pointerer ydermere, at unge opsøger *networked publics* af samme grund som de altid har opsøgt almindelige, offentlige steder. De vil nemlig være en del af en større sammenhæng og have frihed til være sammen med andre unge⁹⁴.

Networked publics har andre karakteristika end andre offentlige netværk eller sfærer, da der er teknologi involveret. Boyd nævner især fire karakteristika, der skelner *networked publics* fra de almindelige⁹⁵.

1. *Persistence*: Alt det der bliver delt i sociale medier forsvinder ikke, og kan gemmes og videre deles af andre.
2. *Visibility*: Med de sociale medier er det muligt at dele indhold med et stort publikum, hvis det er, hvad man ønsker. Dog deler de fleste flere oplysninger, end de er klar over, grundet diverse indstillinger på de sociale medier.
3. *Spreadability*: Sociale medier er ofte bygget op omkring, at informationer kan kopieres, deles og videresendes. Det er f.eks. meget almindeligt, at online opslag og artikler har en "del" knap tilknyttet.
4. *Searchability*: Diverse søgemaskiner gør det muligt at søge både informationer og kommunikation imellem personer.

⁹² Boyd, D. (2014) s. 13

⁹³ Boyd, D. (2014) s. 8

⁹⁴ Boyd, D. (2014) s. 10

⁹⁵ Boyd, D. (2014) s. 11

De fire karakteristika er ikke nye egenskaber, men sammen med nye medier er de med til at tilbyde brugerne en digital tilgang til sociale situationer.

Boyd kan siges at forsvare unges brug af sociale medier, og tilstiller spørgsmålet om, hvorfor unge gør, som de gør fra de unges synsvinkel. Boyd kan ydermere siges at komme med en opdateret version af Eriksons psykosocialt moratorium, da hun argumenterer for, at unge har brug for et frirum, hvor de er sammen med andre unge og, at dette frirum er *online networks*. Forsøg på at hindre unges ønske om samvær med andre unge vil sikkert resultere i oprør og tillidsbrud, derfor kan man ud fra både Boyds og Eriksons synsvinkel argumentere for, at sociale netværkssteder i dag hører til de unges modningsfase.

Sherry Turkle

Sherry Turkle mener ikke, at vi skal lade os forblinde af, at computere blot er værktøj, da værktøj er med til at ændre, hvorledes vi agerer, og derfor er med til at forme os som mennesker⁹⁶. Vi har allerede ændret os, da computere i dag fungerer som erstatningsværktøj for face-to-face kommunikation.

I bogen *Alone Together* (2011) fokuserer Turkle på den digitale kulturs tekniske udvikling over de sidste 15-20 år samt unge tilhørende gruppen af *digitale indfødte*, der er opvokset med robotlegetøj og en mobiltelefon i hånden eller tæt til kroppen. Nogle unge sover med mobiltelefonen i nærheden i tilfælde af, at de skulle blive kontaktet af deres venner. De er altså altid ”på”, og deres telefoner, der altid er tændte, fungerer næsten som en ekstra kropsdel.

Turkle er bekymret for den måde, vi mennesker bliver mere og mere usikre i vores menneskelige forhold og angste for intimitet. Vi søger efter anerkendelse og menneskelige relationer gennem teknologien samtidig med, at vi forsøger at beskytte os selv mod selv samme. Vi forventer efterhånden mere fra teknologien og mindre fra hinanden⁹⁷.

I sin forskning med den digitale udvikling er Turkle bl.a. stødt på teenagere, der undgår telefonsamtaler af frygt for at afsløre for mange følelser og voksne, der foretrækker keyboardet frem for den menneskelige kontakt, da det er mere effektivt og tager mindre tid og mange mennesker, der rent faktisk overvejer, i hvilken grad deres Facebookvenner er deres rigtige venner. Disse fakta tillægges Turkles allerede eksisterende mistanke om, at teknologien er med til at mindske grænsen imellem intimitet og ensomhed mere og mere.

⁹⁶ Turkle, S (2011)

⁹⁷ Turkle, S (2011)

Turkle anerkender mange positive ting, som teknologien har medbragt, dog fokuserer hun mest på bagsiden af medaljen, hvor mennesker bliver reduceret til deres profiler på sociale netværkssider, hvor bogstaver betyder ord, og humørikoner betyder følelser.

Overordnet mener Turkle, at der er sammenhæng imellem identitet og præsentation, da et individ kan iscenesætte sig selv på flere forskellige måder, i forsøget på at skabe en bedre udgave af sig selv. Dette stemmer overens med Goffmans teori om selvscenesættelse.

Turkle lægger ikke skjul på sine bekymringer ang. unges brug af medier og mener, at den digitale udvikling er med til at udsluse unge fra det virkelige liv, og frarøver dem evnerne til selv at kunne takle livets udfordringer, da de er opvokset med en medieret tilgang til interaktion med andre mennesker. I forhold til Eriksons teori om den femte livsfase, så mener Turkle også overordnet, at sociale medier giver unge mulighed for at lege med forskellige identiteter i forsøget på at finde sig selv. Dog mener hun, at sociale medier og netværksside hindrer unge i at interagere i den virkelige verden, da de foretrækker at interagere igennem teknologien. Dette er med til at skabe en overfladisk betydning af socialisering med hinanden. I forlængelse heraf, kan man derfor sige, at sociale netværkssider kun er en form for erstatning for ”rigtig” interaktion, og at unges identitetsopbygning derfor også blot er noget der bygger på erstatninger, derfor bliver deres identitet aldrig rigtig solid, som Erikson ellers argumenterer for.

Malene Charlotte Larsen

Malene Charlotte Larsen har i sit speciale i kommunikation på Aalborg Universitet *Ungdom, venskab og identitet* (2005), samt sin ph.d.-afhandling *Unge og online sociale netværk* (2010) også på Aalborg Universitet undersøgt unges brug af de sociale medier. Indholdet af de unges aktiviteter på de sociale medier kredser som oftest om vennerne, hvor dejlige de er, og hvor godt man har det sammen.

Alle teenagere har ikke samme tilgang til de sociale medier. Der er forskel på, hvor meget de unge deler, hvor mange venner eller følgere de har. Nogle er meget kritiske med hensyn til sociale medier, og andre har taget dem betingelsesløst til sig. Larsen mener, at de unges brug af sociale medier generelt har identitetsdannelsen som et fælles, socialt projekt. Ydermere har hun i sine undersøgelser fundet frem til, at medier har en vigtig plads i de unges identitetskonstruktion samt vedligeholdelse af venskaber. Hun mener, at man skal se udover mediernes funktioner, da sms'er, internet, computer og fjernsyn ikke blot er kommunikationskanaler og underholdning, men en måde

for de unge at afbilde sig selv, opretholde en social identitet og vedligeholde venskaber på online såvel som offline fællesskaber⁹⁸.

Larsen mener, at de unge bruger kommunikationen til en slags selskabelighed og samvær, selv om de ikke er fysisk sammen⁹⁹. Den hurtige kommunikation med vennerne er også med til at skabe et slags afhængighedsforhold der gør, at de unge ikke vil gå glip af en eneste besked, og derfor altid har mobiltelefonen i nærheden.

Larsen mener ikke, at man kan skelne imellem online og offline kontekst når det kommer til unges kommunikation med hinanden, da disse to for de unges vedkommende smelter sammen og går ud på det samme. For de unge kan det ene være lige så værdifuldt som det andet¹⁰⁰. Selv om de unge selvfølgelig helst vil være sammen med vennerne i offline sammenhæng, fungerer kommunikationen via sociale medier som en forlængelse af hverdagen, og udfylder i høj grad nogle kommunikative funktioner, som nødvendigvis ikke bliver opfyldt i et face-to-face møde.

Larsen opererer bl.a. med begreberne *sociale og kontaktskabende handlinger* og *personlige og profilerende handlinger* på sociale netværkssider. Ud fra disse argumenterer hun for, hvorledes unge agerer og iscenesætter sig selv, i forsøget på at fremvise den bedste side af sig selv, hvilket også stemmer overens med Goffmans synspunkter.

I *Ungdom, venskab og identitet* (2005) anvender Larsen Jay Lemkes differentierede identitetsbegreb, hvilket også sammenlignet med Goffman omhandler individets rollespil i forskellige sociale situationer¹⁰¹. Larsen mener derfor, at unges identitet i praksis kommer til udtryk ved, at unge bevidst iscenesætter sig selv bl.a. via billeder, for at opnå opmærksomhed og bekræftende komplimenter.

⁹⁸ Larsen, M.C. (2005) s. 16

⁹⁹ Larsen, M.C. (2005) s. 16

¹⁰⁰ Larsen, M.C. (2010) s. 1

¹⁰¹ Larsen, M.C. (2005) s. 79

Analysetekema: Identitet

Formålet med dette tema er at undersøge, hvordan unge iscenesætter sig selv på sociale netværkssider i praksis, hvorledes denne praksis kan siges at have indflydelse på deres identitetsudvikling, samt hvorledes unge forholder sig til et publikum, ærlighed og indtryksstyring. Analysen vil derfor med udgangspunkt i udvalgt teori og eksempler fra udvalgte tekster fra Dana Boyds bog *It's complicated* (2014) og Sheryl Turkles bog *Alone Together* (2011), påvise sammenhæng imellem unges iscenesættelse i forhold til ovenstående formål og opgavens problemformulering.

Identitet og digital udvikling

Sherry Turkles mener ikke, unge har mindre behov for at finde deres identitet, udvikle og udtrykke følelser eller lære empatiske værdier at kende, end generationerne før dem. Den teknologiske udvikling har været med til, at tingene skal gå hurtigere og alting fattes i korthed, og dette påvirker ydermere også de unges udvikling¹⁰².

I massemedierne støder man tit på udsagn, der forbinder unges brug af medier med narcissisme, da de unge lader til at være meget glade for at fremstille sig selv på de sociale medier. En del amerikanske undersøgelser påviser, at unge Facebook brugere har narcissistiske træk, der hænger sammen med lavt selvværd og anti-social adfærd¹⁰³. Undersøgelserne tager bl.a. udgangspunkt i, at man på Facebook læser om alle andres succesoplevelser og kritisk sammenligner disse med ens eget liv. Endvidere at man nærmest kan blive afhængig af andres likes af ens billeder og aktiviteter på Facebook, hvilket får ens aktivitet til at stige markant. De undersøgelser, der påviser sammenhæng imellem unges brug af Facebook og narcissisme, påviser også en sammenhæng med lavt selvværd. Narcissisme er altså blevet en almindelig social norm, dog er det vigtigste i denne sammenhæng, at unge i stigende grad har lavt selvværd, og at man vil give sociale medier skylden. Turkle mener, at man skal se væk fra unges narcissistiske træk, der indikerer, at unge er selvglade, men i stedet koncentrere sig om, at der rent faktisk er tale om en skrøbelig personlighed, der har konstant behov for støtte¹⁰⁴. Dog hentyder hun til, at det er den digitale kulturs udvikling skyld. Erik Erikson påpeger de unges massive behov for at kunne sammenkoble de roller og evner, de tidligere har demonstreret, med samfundets idealer, i forsøg på at finde deres sande identitet¹⁰⁵. I forsøg på at finde deres sande identitet, bliver venskaber og klikker limen, der holder sammen på de

¹⁰² Turkle, S (2011) s. 172

¹⁰³ Williams, R (2013)

¹⁰⁴ Turkle, S (2011) s. 172

¹⁰⁵ Erikson, E. (1971) s. 246

unges endnu skrøbelige identitet, samt de roller og evner, de kender. Derfor er det særlig vigtigt for de unge, at de har venner og klikker, hvor de kan støtte hinanden i processen.

Turkle mener, at de unges følelser og deres handlinger på sociale medier hænger solidt sammen. Turkle eksemplificerer med 16 årige Julia, der kontakter sine venner via sociale medier hvis hun føler sig oprørt, ked af det eller opfarende glad¹⁰⁶. Hun skriver til vennerne, fordi hun ved, at de kan trøste, støtte og glædes med hende. Imens hun skriver beskeden til vennerne, kan hun mærke, at følelserne forstærkes og bobler lige under overfladen. Dette er med til, at hun som oftest også er klar over de forventninger hun har til vennernes svar. Hvis hun kan mærke, at hun får behov for at græde, følger hun op på den pågældende vens svar, der lægger op til en situation, hvor hun kan græde og få trøst. Hvis ingen af vennerne reagerer som forventet eller ikke svarer med det samme, skriver hun til den næste. Lige som de unge kan handle på en begyndende følelse, kan de også handle for at opnå en bestemt følelse, altså skrive til vennerne for f.eks. at føle glæde, eller blot for at nu skal der ske noget. De unge vil altså helst føle sig forbundet til vennerne, imens de oplever en masse følelser og måske endda oplever og lærer noget om sig selv. Ved at række ud imod vennerne skaber unge ydermere også en situation for sig selv, der føles tryk og sammenholdende på deres identitet, og hvor de kan få vennernes støtte til at gennemleve ungdommens op og nedture.

Turkle mener ikke, at teknologien forårsager sensibilitet, eller at de unge ikke kan håndtere stærke følelser alene. Dog mener hun, at teknologien gør det nemmere at dele følelser og ligefrem fremmer en sensibilitet, hvor valideringen af følelsen bliver en del af at dele den med andre¹⁰⁷. Hun mener ydermere, at den digitale kulturs udvikling påvirker de unges udvikling i og med, at teknologien gør det nemt at være forbundet til vennerne hele tiden og samtidig stjæler noget af de unges udvikling af egne evner til at håndtere følelsesmæssigt kaos på egen hånd. Turkle mener altså, at teknologien berøver de unge selvstændighed og evnen til at udvikle en sund og selvstændig identitet.

Selviscenesættelse

Ungdomslivet har ændret sig siden Erikson skrev om ungdommens moratorium, og i dag skal ungdommen træffe flere valg på kortere tid. Helt frie fra omgivelsernes og samfundets forventninger bliver de aldrig, men sociale medier og sociale netværkssider har givet de unge nye muligheder for at eksperimentere med deres identitet. Selv om internettet giver de unge et hav af muligheder for at eksperimentere og måske endda påtage sig en helt ny identitet, så påviser undersøgelser, at de unge ikke viger særlig langt fra deres egen identitet i deres eksperimenter¹⁰⁸. I hverdagens offline interaktion kan de unge udforske deres identitet på flere forskellige måder.

¹⁰⁶ Turkle, S (2011) s.175

¹⁰⁷ Turkle, S (2011) s.177

¹⁰⁸ James, C (2009) s. 24

Kroppen har stor tyding i det sociale møde, da vi bruger vores kroppe til at udsende både bevidste og ubevidste signaler med informationer om os selv. De unge kan f. eks. udtrykke sig via udseende, tøj, synspunkter, talenter, interesser etc. og fremkalde respons fra andre unge og voksne. Ved offline udfoldelse er de unge dog bundet til deres egne kroppe og lader sig måske styre af generthed og selvbevidsthed¹⁰⁹. Umiddelbart forsøger vi altid at skabe et godt indtryk hos andre og viser os derfor altid fra vores bedste side. Det gode indtryk bliver dog ikke altid modtaget på den måde, vi havde håbet. Ved at tolke, hvorledes andre mennesker modtager vores signaler, og hvad de synes om os, kan vi blive bedre til at udsende de rigtige indtryk og derfor opnå den respons, vi gerne vil have. Denne proces kalder Goffman for *indtryksstyring*, og processen omfatter flere elementer af, hvorledes vi mennesker forsøger at kontrollere de indtryk andre måtte få af os i en given social situation. Vi lærer at tyde tegn og udtryk allerede som småbørn, og disse egenskaber skærpes som regel med alderen.

Befriet fra alle sociale og fysiske rammer, skaber sociale medier frit rum til leg og identitetsudforskning. De unge kan frit eksperimentere med forskellige identitetsroller, og da publikummet kan være betragteligt større, er der også større chance for mere feedback end i en offline social sammenhæng. I online sammenhæng kan indtryksstyringen umiddelbart være anderledes, da andre ikke kan tolke ens bevidste eller ubevidste kropssprog og ansigtsudtryk. Derfor skal der andre indtryksstyringsmidler i brug, og de unge må derfor som Boyd skriver det, *write themselves into being*¹¹⁰.

Der finde mange muligheder for de unge at iscenesætte sig selv på sociale netværkssider.

Udover at tage stilling til hvilke egenskaber de gerne vil fremhæve, kan det også være egenskaber af dem selv, som måske kun lige er i udviklingsfasen, og som de har behov for at få andres reaktion på. En ung dreng har måske fået lyst til at dyrke en ny sportsgren og behøver anerkendelse fra sit netværk på, at den er sej nok, og en pige har måske lige fået øjnene op for et bestemt produkt, og vil gøre opmærksom på, at nu er hun med på trendbølgen. Som nævnt tidligere er de unges identitetskonstruktion ikke en nem opgave, og de unge har behov for at spejle sig i deres venner og omgivelser.

Nogle sociale medier lægger op til et reelt brugernavn med fornavn og efternavn, hvorimod andre blot skal registrere en e-mail adresse og et hvilket som helst brugernavn. Som nævnt tidligere er det meget forskelligt, hvad de unge vælger at kalde sig selv på de sociale medier, men fælles for alle brugernavnene er, at de på en eller anden måde reflekterer nogle aspekter hos brugeren, f.eks.

¹⁰⁹ James, C (2009) s. 22

¹¹⁰ Boyd, D (2007)

bruger piger feminine navne og drenge maskuline navne. De lidt ældre unge bruger tit brugernavne af flirtende karakter, hvilket indikerer ungdom, frihed og at vedkommende måske er ved at udforske deres seksualitet.

Billeder og videoer kan også bruges til iscenesættelse af en selv, og de fleste profiler på sociale netværkssider lægger op til, at man har et profilbillede.

Selv om unge ikke er bundet til deres kroppe på sociale netværkssider, så fylder kroppen som oftest en større del af deres iscenesættelse af sig selv. Dette ses både på billeder og i diverse kommentarer. Billederne viser ofte brugerne fra deres bedste side, og de unge poserer tit i positioner kendt fra massemedierne, hvilket også reflekterer de unges brug af fællesskaber og rollemodeller til dannelse af deres egen identitet.

Via profilerne på sociale netværkssider kan de unge altså udtrykke fremtrædende egenskaber af deres identitet som andre kan se og fortolke. Boyd påpeger, at de unges primære venner og følgere på diverse online netværkssteder er venner, som de også ser i offline sammenhæng. Derfor vil de unge som regel skabe en forholdsvis virkelighedstro profil, som vennerne også godkender¹¹¹. Det er derfor ikke velset, hvis man afviger for meget fra ens offline identitet. Til gengæld kan det resultere i flere venner, hvis ens venner synes, at ens profil og opførsel er reel og ”sej”, da efterspørgslen for den slags er stor. Det vil sige, at man kan være populær i online sammenhæng i lige så stor grad som i offline sammenhæng. Ydermere er dette også med til, at man er ved at skabe sig et publikum, som man nødvendigvis ikke er helt klar over hvem er, men det har muligvis ikke den store betydning i forhold til popularitetsfaktoren.

Identitet, publikum og indhold

De unge iscenesætter sig selv på de sociale medier med et bestemt intenderet publikum for øje, derfor er deres handlinger på de sociale medier ikke altid til at forstå for det aktuelle publikum. De unge kan ligeledes have en bestemt intenderet mening eller budskab med deres online handlinger, men uden kendskab til den sociale kontekst falder budskabet til jorden (*collapsed context*¹¹²).

Ligeledes kan både *persistence* og *visibillity* være med til, at deres handlinger får nyt publikum over tid. Boyd mener derfor, at hemmeligheden bag at kunne navigere på de sociale medier er at have kendskab til, hvorledes indhold, publikum og identitet krydser hinanden på de sociale medier¹¹³. Denne kendskab til de sociale medier har de unge i meget højere grad tilegnet sig sammenlignet med de voksne.

¹¹¹ Boyd, D (2007)

¹¹² Boyd, D. (2014) s. 31

¹¹³ Boyd, D. (2014) s. 30

De unge forestiller sig altså et bestemt publikum på de sociale medier, som de forsøger at nå. Det intenderede publikum har derfor stor indflydelse på indholdet og definerer derfor ofte den sociale kontekst.

Umiddelbart er det intenderede publikum som regel de unges venner eller følgere på de sociale medier, og det er underordnet, hvem der ellers kan "kigge med" og egentlig er det reelle publikum. For nogle er det vigtigt at indstillingerne på de sociale medier udelukker et bestemt publikum såsom forældre og andre autoritære voksne, hvorimod andre ikke har noget imod at have et stort og bredt publikum. Det intenderede publikum kan også være personer, som de unge følger og føler et vist tilhørsforhold til. Dette er dog ikke ensbetydende med, at personerne føler det samme eller at personerne overhovedet har valgt at følge den andens profil. Altså kan de unges billede af det intenderede publikum sagtens slå fejl.

I Goffmans dramaturgiske tilgang til iscenesættelse af selvet beskriver han, hvorledes det overordnede mål for et optrædende hold er at opretholde den definition på situationen, som holdets optræden fremfører¹¹⁴. Det er i holdets interesse at holde på interne informationer og hemmeligheder således, at udestående ikke får indblik i disse og evt. kan skade holdets optræden og image.

Boyd eksemplificerer med et interview med 14 årige Hunter, der fremstår lettere nørdet, vellidt af lærere og hænger ud med andre akademiske venner på sin skole. Han bor dog i et hårdt ghettomiljø sammen med sin familie heriblandt en søster og en kusine. De to verdener kolliderer på Facebook, hvor Hunter laver statusopdateringer med sine akademiske venner fra skolen som intenderede modtagere, men med søsteren og kusinen som medkiggere. De akademiske venner definerer altså budskabet, som søsteren og kusinen ikke forstår, da de læser opdateringerne ude af kontekst, og der derfor er tale om *collapsed context*. Dette skaber nogle gange pinlige situationer for Hunter, da søsteren og kusinen kommenterer hans statusopdateringer, udenfor kontekst. Hunters statusopdateringer der er tilsigtet hans venner, kan være med til at markere vennernes og hans tilhørsforhold til en gruppe. Statusopdateringerne kan siges at være en slags hemmelig information. Kendskabet til disse hemmeligheder er dem, der definerer individets tilhørsforhold til gruppen, samt bidrager til gruppens følelse af at være adskilt fra andre, der ikke hører til gruppen¹¹⁵.

Hunter vil ikke slette søsteren og kusinen som venner, da han ikke vil skabe ballade, men ville til gengæld ønske, at de ikke blandede sig i hans handlinger på Facebook og kom med pinlige kommentarer. Hunter og hans holds hemmeligheder behøver ikke at have den store betydning, men

¹¹⁴ Goffman, E. (2014) s. 171

¹¹⁵ Goffman, E. (2014) s. 172

Goffman påpeger, at næsten al information i social organisering tjener til en vis grad til at ekskludere andre på denne måde, og kan derfor opfattes som noget, der ikke kommer andre ved¹¹⁶. Hunter ville ydermere ønske, at hans reelle publikum havde en forståelse af, hvornår noget var intenderet til dem, og hvornår det ikke var, samt at de havde pligt for ikke at kommentere på alt, som han foretog sig på Facebook¹¹⁷.

Hunter og hans venner kan altså i Goffmans termer siges at udgøre et performativt hold, der med interne hemmeligheder primært optræder for hinanden, men hvor det reelle publikum udgør andre Facebookvenner inkl. Hunters søster og kusine. Hunters hold har adgang til både *scenen* som udgør Facebook, samt *bagscenen* som udgør vennernes hemmeligheder og interne univers. Hunters søster og kusine, der er holdets publikum, ser kun det, som holdet præsenterer for dem samt det, som de umiddelbart kan læse imellem linjerne, men de har ingen adgang til holdets bagscene. Da holdet umiddelbart er mest interesseret i at fremføre for hinanden og ikke er interesserede i deres reelle publikum, kan interessen for at gemme på holdets interne hemmeligheder siges at få overvægt i forhold til det reelle publikum, der ikke kun får en forestilling, men en forestilling, hvor budskabet er uklart og hvor konteksten derfor kollapser. Forestillingens intenderede publikum er altså gruppen selv, og derfor er forestillingen og budskabets sociale kontekst tilsigtet denne. Dog har gruppen ingen ønsker om at kendes ved sit reelle publikum, der med sin tilstedeværelse og iblanding truer gruppens hemmeligheder.

Collapsed context budskaber kan være med til at sende de forkerte indtryk. Man ser tit, at de unge har valgt at anvende et profilbillede, der er så langt fra dem selv som muligt, at de lyver om alder, by osv. Dette er ikke nødvendigvis for at føre vennerne bag lyset, men blot for at undgå at opgive for mange personlige oplysninger. De unge er nemlig også bevidste om, at der på de sociale medier lurker skumle typer rundt på udkig efter sårbare unge. De ved ydermere også, at jo færre reelle oplysninger der står på deres profil, jo værre er det for f.eks. forældre og andre autoritære voksne at finde frem til deres profil. Boyd har med sit arbejde erfaret, at de unge ikke har direkte intentioner om at lyve om deres identitet på de sociale medier, men blot vil have fred til at hænge ud med vennerne og samtidig balancere private oplysninger og tryghed med sjov og image¹¹⁸.

Derfor skal der understreges, at unge kommunikerer anderledes med deres venner end med deres forældre og andre autoritære personer. Evnen til at tyde og forstå en social kontekst er derfor yderst vigtigt, når man bevæger sig rundt på de sociale medier.

¹¹⁶ Goffman, E. (2014) s. 172

¹¹⁷ Boyd, D. (2014) s. 34

¹¹⁸ Boyd, D. (2014) s. 47

Identitet tilpasset mediet

I dag ser man som nævnt tidligere, at de unge i højere grad vil være så virkelighedstro som muligt på de sociale medier, da de primært kommunikerer med vennerne, som de også mødes med i offline sammenhæng.

De unge bruger flere forskellige sociale medier, og som de fleste har de også forskellige venner og følgere. Vi kender det fra os selv, på Facebook er vi venner med alle – alt fra skolekammerater fra folkeskolen, familie, dagplejemor og Medina. LinkedIn knytter os til gamle, nutidige og fremtidige arbejdsrelationer. På Instagram kan vi dele de særlige billeder, som vi måske ikke ville dele på Facebook osv. Selv om de unge primært vil virke så virkelighedstro som muligt, så er det ikke ensbetydende med, at de ikke påtager sig forskellige sociale roller defineret af modtagerne og det givne sociale medie. På Facebook bruger de måske deres fulde navn, på Instagram hedder de noget andet, og på Snapchat hedder de måske noget tredje.

Dette er som nævnt ikke ensbetydende med, at de har tre forskellige identiteter på de tre sociale medier, men at de intenderede modtagere og dermed også de sociale kontekster er forskellige. Disse sociale roller og billeder, som de unge mere eller mindre bevidst forsøger at tegne af sig selv, er de unges offentlige side, og hvor deres sociale identitet kommer til udtryk¹¹⁹.

Alle normalt fungerende mennesker interagerer forskelligt i forskellige sociale situationer, og det gør de unge selvfølgelig også. Hvorledes de interagerer i undervisningslokalet burde være meget anderledes, end hvordan de interagerer blandt venner i en voksenalder zone. De unge agerer både på u-medierede – og medierede arenaer, og for dem gør det ikke den store forskel, om det er det ene eller det andet, da de ikke nødvendigvis har problemer med at adaptere den sociale kontekst til den pågældende situation. Derfor er det, som Boyd ligeledes pointerer¹²⁰, ikke det pågældende medie, der er vigtigt, men den sociale kontekst blandt de unge eller den iboende situation. Dette betyder endvidere, at de unges interaktion med mediet bestemmer den sociale kontekst i de sociale medier og ikke de sociale mediers tekniske indhold.

Indtryk og ærlighed

Balancen mellem sandhed og løgn på sociale netværkssider er ikke skarpere, end at den kan forsvares i offline sammenhæng. Man behøver ikke at fremvise ens dårlige egenskaber, når man kan nøjes med de gode, især ikke når der ikke stilles nogen krav om det. Men hvor meget må man bøje sandheden, og hvem ville egentlig finde ud af det?

¹¹⁹ Jørgensen, C.R. (2013) s. 39

¹²⁰ Boyd, D. (2014) s. 39

Da størstedelen af dem, man kommunikerer med på sociale netværkssteder, også er mennesker, man omgås med i offline sammenhæng, kræver det en vis ærlighed for at få online og offline aspektet til at hænge sammen. Er man meget anderledes online end offline, vil dette helt sikkert blive påpeget af vennerne, da dette ikke er en velset handling. Ydermere kan handlinger online, der ikke stemmer overens med ens normale offline handlinger få konsekvenser i offline sammenhæng. I USA hedder denne ubalance *The spillover effect*¹²¹, hvilket skal forstås som at ens online handlinger har en afsmittende effekt på ens offline liv.

Imens Turkle interviewede en række unge i forbindelse med sin forskning, viste det sig, at de unge var vant til at kreere en "profil" af sig selv med et bestemt formål eller til en bestemt målgruppe¹²². De unge havde nemlig erfaringer i at skrive ansøgninger til *middle school*, *high school* og *college*, hvor deres profil skulle tilpasses den pågældende skole. Derfor mente de selv, at de efterhånden var gode til at tilpasse deres profiler efter omstændighederne offline såvel som online. Som tidligere nævnt, er det helt almindeligt at være tilstede på flere sociale netværkssider og derfor have flere forskellige profiler. Profilerne har måske forskellige formål, men reflekterer hver især noget af ens selv og kommer derfor altid til at overlappende hinanden i et eller anden omfang. Mange unge vil være med til, at deres Facebookside er deres sande jeg, da de har lagt mange timer og overvejelser i at opbygge den perfekte profil, der giver det bedst mulige indtryk. Dog er det f.eks. meget almindeligt at bruge redigeringsprogrammer på profilbillederne, så man fremstår tyndere, pænere eller mere muskuløs. Mulighederne for at have og fremvise flere sociale identiteter via sociale netværkssteder er altså mange. Profilerne vil altid overlappende hinanden i en eller anden grad, da de altid reflekterer en af vores sociale identiteter og dermed en nuance af et enkelt menneske.

Turkle eksemplificerer med 18 årige Brad, der går meget op i sin Facebookprofil og i at afgive det rigtige indtryk til folk, der måtte kigge på hans profil¹²³. Det er især indtryk på folk, han ikke kender i forvejen, Brad er mest optaget af. På hans liste over foretrukne litteratur, musik, film osv. går han meget op i, hvilket signal han afsender ved at opgive de udvalgte oplysninger. En af hans yndlingsbøger er Harry Potter, men han er bange for, at folk vil synes, at han er barnlig, hvis han opgiver den titel som yndlingsbog. I en almindelig offline samtale ville man sikkert synes, at Harry Potter var helt ok, men i online sammenhæng virker det ikke tiltrækkende på folk, som han gerne vil have skal synes om ham.

¹²¹ Turkle, S (2011) s. 195

¹²² Turkle, S (2011) s. 183

¹²³ Turkle, S (2011) s. 184

Brad mener, at folk går meget op i detaljerne på hans profil, da det er de eneste oplysninger de har at analysere på, når de skal regne ud, hvordan han er som person. Han forsøger altså at forme det indtryk, folk vil få af ham via hans profil.

Ofte fungerer de profiloplysninger, Brad taler om, som en slags overskrifter. Er man typen, der går meget op i disse overskrifter, siger det sig selv, at det helst skal være de rigtige og derfor vise et ærligt, men fordelagtigt billede af profilejeren. På den anden side er der tale om de unges påståede sande jeg, der bliver reduceret til et par overskrifter og lister over yndlingsting, der har til formål at vinde andre folks interesse, og som de højst sandsynlig ikke vil møde i offline sammenhæng alligevel. Individets komplekse sammensætning af identitet, gør det til en svær opgave at give et nuanceret billede af, hvem man er eller gerne vil fremstå som ud fra sparsomme oplysninger. Derfor giver det mening, at de unge har en interesse i at opbygge den helt perfekte profil.

Sociale netværkssider gør det muligt for de unge at styre hvilke informationer, de ønsker at dele med omverdenen. Dette indebærer jo også måden, de gerne vil iscenesætte sig selv på, og hvilket indtryk de ønsker, andre skal få af dem. Goffman skriver om to måder at give indtryk på, nemlig det indtryk vi giver, og det indtryk vi i virkeligheden afgiver¹²⁴. Vi vil typisk forsøge at styre vores kommunikation med andre bedst muligt, og denne kommunikation giver modtageren et bestemt indtryk. Dog afgiver vi samtidig ubevidst en række andre informationer om os selv, som modtageren også opfanger. I en offline situation ville vores tale altså afgive et indtryk, og vores kropssprog et andet. I onlinesammenhæng ville disse indtryk derfor være nemmere at styre, da modtagerne ikke kan aflæse vores kropssprog. Dog skal modtageren ikke undervurderes, da de fleste af os er gode til at læse imellem linjerne og er i stand til at vurdere om andres iscenesættelse af sig selv hænger sammen med de øvrige informationer, vi også modtager, eller ej.

Brad oplever, at alt det, han lægger ud på Facebook, bliver til samtaleemner i offline vennegruppen, derfor mærker han en form for præstationsangst i forbindelse med sin online opførelse¹²⁵. Dette får ham ofte til at falde for fristelsen til at fravælge ærlighed fremfor det i vennernes øjne ”rigtige” valg. Han vil gerne være spontan i sine opdateringer, men ender dog altid med at analysere, hvilket indtryk den pågældende opdatering giver af ham selv. Virker jeg sur? Virker jeg for ivrig? Dette mener han er de sociale netværkssidens skyld, da de hele tiden formår at huske brugerne på, at de nu skal udtrykke sig for deres venner og ikke bare for sig selv. Brads usikkerhed resulterer altså i, at

¹²⁴ Goffman, E. (2014) s. 54

¹²⁵ Turkle, S (2011) s. 273

han henvender sig til venner og et ukendt publikum for at få bekræftelse. Dette bekræfter Turkles påstande om de sociale mediers indflydelse på de unge, da hun mener, at den digitale udvikling har svækket de unges evner til at håndtere almindelig følelsesmæssig udvikling. I forhold til Erikson ville denne usikkerhed være helt normal for de unge, da de er ved at finde sig selv. Ydermere ville det også være helt normalt, at de unge henvendte sig til andre unge for at få respons, da de unge også bruger hinanden til bedre at kunne forstå sig selv.

Brads besættelse af at skulle give omverdenen det helt rigtige indtryk af ham selv, ligner overvejende Goffmans eget eksempel om turisten Preedys lille skuespil på stranden, hvor han var overbevidst om, at han var til skue for alle strandgæsterne¹²⁶. Derfor havde han udtænkt og planlagt alle dele af sit strandbesøg ned til den mindste detalje.

Brads største bekymring er at afgive det rigtige indtryk til mennesker, han endnu ikke kender. Han er allerede klar over, at der er forskel på indtryk i henholdsvis online og offline sammenhæng, da mennesker online kun har de informationer om ham, som han nøje har udvalgt til at dele med dem. I offline sammenhæng ville han f.eks. godt kunne gøre en Harry Potter bog til et interessant samtaleemne, men online er han bange for, at det blot er en nørdet overskrift. Dette påviser, at Brad også har overvejet, at modtagerne af hans informationer også besidder kompetencer til at læse imellem linjerne og derfor opfanger informationer, han deler ubevidst. Dette kunne f.eks. være hans musikliste, der ikke stemte overens med hans litteraturliste, hans synlige kommunikation med vennerne, der ikke stemte overens med hans påståede værdier, eller billeder af ham, der ikke lignede dem, han selv havde valgt at dele. Uoverensstemmelser ville være med til, at man ville begynde at tvivle på informationerne, at det samlede indtryk derfor kunne tolkes som falsk. På dette tidspunkt, kan selv iscenesættelse og især Brads eksempel agere som en trist og ensom affære på den ene side, og sygeligt planlagt skuespil på den anden side. Brad er i høj grad styret af andres indtryk af ham, og dette stemmer fint overens med Goffmans tanker om, hvorledes vi præsenterer os selv. Dog mener Goffman altså, at det er i samspillet med scenen og publikummet, at selvet kommer til udtryk¹²⁷, derfor handler det således ikke kun om Brads interesse i Harry Potter eller udvalgt musik, men om hvordan Brads identitet skabes og præsenteres i samhandlingen med andre.

Brad skal balancere det indtryk, han forsøger at give af sig selv med det indtryk, han giver vennerne i offline sammenhæng. De modtagere eller det publikum, han forsøger at gøre indtryk på, er

¹²⁶ Goffman, E. (2014) s. 57

¹²⁷ Goffman, E. (2014) s. 263

mennesker, han ikke kender, og derfor kan det være svært at tilrettelægge en strategi, da han måske ikke får noget feedback på sin optræden, på nær af sine venner.

Han kan mærke en form for præstationsangst i forhold til vennerne i offline sammenhæng, da hans onlineopførsel tit bliver genstand for samtalen i vennegruppen i offline sammenhæng. Bevæger han sig for langt væk fra sin offline opførsel i sin online opførsel ville dette blive påpeget af vennerne, da hans opførsel ikke stemmer overens med gruppens, og dette vil ydermere være en form for *spillover effect*.

Vennerne kan derfor ud fra Eriksons teori¹²⁸ siges at være et slags holdepunkt og anker i Brads forvirring om, hvilke dele af sin identitet han skal fremhæve for at give et godt indtryk, da han hele tiden føler, at han skal stå til ansvar for dem, hvis han bevæger sig for meget ud over den identitet vennerne kender.

Opsamling

Dette analysetema har illustreret eksempler på unges selviscenesættelse på sociale netværkssteder. Den digitale udvikling kan have været med til at berøve dem evnen til at udvikle selvstændig følelsesmæssig kontrol i forhold til Eriksons identitetskonstruktion, da unge i dag ikke behøver at gennemgå følelsesmæssige udslag alene pga. hurtig kontakt til vennerne. Selviscenesættelse i online sammenhæng er anderledes end i offline sammenhæng, men ved hjælp af bl.a. *indtryksstyring*, kan unge iscenesætte sig selv på sociale netværkssider, dog er der forskel på de indtryk som de unge giver, og dem de i virkeligheden afgiver.

God navigation på sociale netværkssider, er kendskab til sammenhængen imellem indhold, publikum og identitet. Selv om unge leger med forskellige identiteter afhængig af medier, så er den sociale kontekst altid det vigtigste i en online interaktion. Vennerne er med til at sætte den sociale kontekst for de unges iscenesættelse, hvilket også stemmer overens med Goffmans teori om performative hold, der sammen bevæger sig på både *scenen* og *bagscenen*.

¹²⁸ Erikson, E. (1992) s. 151

Analysetekema: Intimacy

Formålet med dette tema er at undersøge, hvorledes unge forholder sig til følelser, familie, venner og kærlighed i deres selviscenesættelse på sociale netværkssider samt brug af sociale medier. Derfor tages der udgangspunkt i, hvorledes unge håndterer følelser, hvorledes venskaber praktiseres og hvorledes venner kan bruge hinanden til at iscenesætte sig selv med eksempler fra Sheryl Turkles bog *Alone Together* (2011), Howard Gardner og Katie Davis bog *The App Generation* (2013) samt Malene C. Larsens afhandling *Unge og online sociale netværk* (2010). Eksemplerne vil blive analyseret ud fra udvalgt teori af Goffman for at undersøge sammenhængen imellem, hvorledes intimacy kommer til udtryk i de unges selviscenesættelse og bl.a. Goffmans *scene* og *bagscene*.

Intimacy på flere scener

Unge kommunikerer anderledes end ældre generationer. Med sine evner til at krydse geografiske og tidsmæssige barrierer, giver medierne nutidens unge mulighed for at kommunikere på tværs af tid og sted. En af de største ændringer er mobiltelefonen, der er blevet de unges bedste ven, og størstedelen af de unge i Danmark er efterhånden i besiddelse af deres egen mobiltelefon. Det vil sige, at familie, venner, selskab og hjælp aldrig er mere end en sms, opkald eller snapchat væk. De unge er storforbrugere af sociale medier, og det er svært for ældre generationer at følge med i, hvilket socialt medie eller hvilken social netværksside, der hitter mest i popularitet lige nu. Men uanset hvilket medie der hitter, så lader det til, at de unge er i en konstant kommunikation med omverdenen. Når adspurgte om, hvad de kommunikerer om på de sociale medier, har de unge svært ved at svare på det, da det ikke rigtig er om noget bestemt. Det er bare en nem måde at holde kontakt og fordrive tiden på. Sociale medier har givet unge såvel som deres forældre mulighed for at følge med i hinandens liv, da de som sagt aldrig er længere væk end et sms.

Sociale medier er ydermere også med til at bringe os tættere på hinanden, og oplysninger, der førhen tilhørte den mere private sfære, ligger nu til offentlige skue på diverse netværkssider. Vi er med i vores venners og bekendtes liv på sociale netværkssider, når de får en kæreste, bliver gift og får børn. Selv om vi nogle gange er langt væk, er vi via de sociale medier inviteret helt tæt på.

Howard Gardner og Katie Davis mener, at kommunikationen på Facebook er mere offentlig og intim end en almindelig face-to-face samtale¹²⁹. Gardner og Davis mener ydermere, at de unge foretrækker mere private kommunikationsformer, hvori der kun indgår to personer frem for åben kommunikation på Facebook og andre sociale netværkssider, hvor alle kan være med i samtalen, og

¹²⁹ Gardner, H. og Davis, K (2013) s. 96

hvor man ikke kan kontrollere, hvem der ellers kigger med. For nogle unge er denne kommunikationsform mere intim end en face-to-face samtale, da situationen er mere afslappet og man ikke skal kigge hinanden i øjnene, imens man konverserer. Gardner og Davis eksemplificerer med 15 årige Christina der foretrækker tekstbaseret kommunikation frem for face-to-face kommunikation, da hun ikke mener, at hun er særlig god til følelser. Hun bryder sig ikke om, at andre kan se, hvad hun føler¹³⁰.

Som nævnt i forrige afsnit, har de sociale medier gjort det nemmere for de unge at være fælles om følelsesmæssige oplevelser, da de altid har hinanden i lommen - så at sige. Turkle mente, at den digitale udvikling var med til at begrænse de unges udvikling af egne evner til at klare livet følelsesmæssige udfordringer på egen hånd, men at deres behov for at udvikle disse ikke havde ændret sig. Hvis de unge foretrækker medieret intim kommunikation frem for almindelig face-to-face kommunikation, kunne det tyde på, at sociale medier faktisk har gjort kommunikationen så let, at de unge ikke behøver at tage hensyn til kropssprog, øjenkontakt eller at tabe ansigt i en følelsesmæssig situation.

Stig Hjarvard argumenterer for, at medierne ændrer vores evne til at styre definitionen af den sociale situation, da de forlænger interaktionen i tid og rum, og at vi derfor kan optimere den sociale interaktion til egen fordel¹³¹. I forhold til Goffmans dramaturgi kan der derfor argumenteres for, at da interaktionen bliver forlænget i tid og rum, og vi nemmere kan styre den sociale interaktion, så er det også nemmere for os at skifte imellem *scenen* og *bagscenen*. Fra Gardner og Davids synspunkt er scenerne ikke forbeholdt en bestemt kommunikationsform, da de som sagt mener, at f.eks. Facebook er mere intimt end et face-to-face møde.

Eksemplet med Christina, der foretrækker medieret kommunikation, da hun ikke er særlig god til følelser, påviser, at hun nødvendigvis heller ikke behøver at påtvinges en sociale situation i form af en face-to-face samtale, da det i dag er helt acceptabelt at kommunikere følelser på sociale medier, hvilket også gør det muligt for Christina at kommunikere følelser med vennerne på *bagscenen*.

Kærlighed

På samme måde kunne det derfor også være nemmere at udforske det første møde med kærligheden på sociale netværkssider, da den sociale interaktion nemmere kan styres.

På et tidspunkt i deres ungdomstid bliver de unge interesserede i at udforske kærlighed, følelser og seksualitet. Det er ikke altid lige nemt for alle, og er man genert, kan de sociale netværkssider være med til at opnå kontakt til andre unge og potentielle kærestes. Nogle unge er ikke klar til at udforske

¹³⁰ Gardner, H. og Davis, K (2013) s. 97

¹³¹ Hjarvard, S. (2008) s. 42

kærligheden i offline sammenhæng, eller har det på samme måde med følelser som i Christinas eksempel. Derfor bruger de i stedet sociale netværkssider til at øve sig i at flirte og kommunikere med det modsatte køn. Det er ikke sikkert, at de nogensinde møder deres flirt i offline sammenhæng, men sociale netværkssider er med til at skabe et rum, der føles trygt, da de her bl.a. kan undgå pinlige øjeblikke. Fantasien om et andet menneske samt det, at man selv er genstand for fantasien hos et andet menneske er også med til at gøre kommunikationen spændende¹³². Hvis man ikke mødes i offline sammenhæng eller sanser hinanden overhovedet, er sandsynligheden for, at man bliver skuffet og forladt af den anden person også mindre, og derfor kan tilgangen til kærlighed på sociale netværkssider fungere som en udslusning til det virkelige liv.

Venskab

Som tidligere nævnt, er venskab noget af det mest centrale i de unges liv, og venskaberne er derfor også en central del af de unges brug af sociale netværkssider. Malene C. Larsen har undersøgt, hvorledes venskabspraksis foregår på sociale netværkssider og til denne undersøgelse har hun taget udgangspunkt i netværkssiden Arto.

I Malene C. Larsens undersøgelser fra 2010¹³³ viser det sig, at de unge primært benytter de sociale netværkssider, pga. deres eksisterende venner. Dette bekræfter bl.a. Danah Boyds argumenter om, at de unge primært netværker med andre unge, de kender i forvejen¹³⁴. ”Vedligeholdelse af kontakt”, ”at møde nye venner” og ”fordi alle andre også gør det” er nogle af de unges argumenter. Larsens undersøgelser påviser ydermere, at et andet motiv, der også knytter sig til benyttelse de sociale netværkssider, er kedsomhed. Flere unge har udtalt, at det er en måde at fordrive tiden på, at de kun benytter, det når de ikke har andet at lave, eller fordi de keder sig. At de unge keder sig, kommer ydermere også til udtryk i deres handlinger på sociale netværkssider, og det er en helt almindelig statusopdatering at beklage sig over, at man keder sig. De unge forstår kedsomhed, som det at være alene og væk fra vennerne. Derfor giver det god mening, at de opsøger sociale netværkssider¹³⁵. De unge fremhæver bl.a. også ”for sjov” og ”hygge”, når de italesætter, hvorfor de opsøger sociale netværkssider og fravælger andre kommunikationsformer såsom sms¹³⁶. Det er hyggeligt at skrive sammen med vennerne, og chat går hurtigere end sms’er. Altså foretrækker de at holde kontakten til vennerne vedlige via flere kommunikationskanaler såsom mobiltelefon og computer. Dette påviser, at de unge ikke nødvendigvis har et specifikt formål med deres benyttelse

¹³² Turkle, S (2011) s. 249

¹³³ Larsen, M.C (2010) s. 148

¹³⁴ Boyd, D. (2007)

¹³⁵ Larsen, M.C (2010) s. 152

¹³⁶ Larsen, M.C (2010) s. 153

af sociale netværkssider andet end, at det er sjovt og hyggelig tidsfordriv, der giver dem mulighed for at være sammen med vennerne.

Som tidligere nævnt, kan de unge godt skrive sammen på sociale netværkssider, uden egentlig at skrive om noget bestemt. "Hvad laver du"- beskedens svar er ikke lige så vigtigt som beskedens formål, da formålet er selve kommunikationen og samværet. Beskederne bliver ofte sendt på tidspunkter, hvor de unge keder sig, og hvor man førhen slog sig ned i sofaen og tændte for fjernsynet. Larsen eksemplificerer med en gruppebesked eller massesamtale på MSN Messenger, hvor hun lægger ud med at spørge, hvad nogle af hendes venner laver¹³⁷. Vennerne svarer, at de ikke laver noget særligt, og senere i samtalen er der også flere, der bekræfter, at de keder sig. Samtalen har ikke noget decideret formål, og vennerne kommer og går i løbet af samtalen. Med dette eksempel påviser Larsen, at det er helt uforpligtende at spørge, hvad ens venner laver, og det er lige så uforpligtende at svare noget bestemt, eller at afslutte samtalen, inden man forlader den. Det er altså den løbende samtale og kontakt, der er det centrale. Dog er denne form for kommunikation ikke noget de unge indleder med alle og enhver, da der også hersker uskrevne regler for, hvem man må skrive "Hvad laver du" beskeder til. Som regel skal det være ens venner, men bekendte, man tidligere har skrevet med, er også i orden.

Selve kommunikationsformen er også underordnet, på trods af at de unge har udtalt sig om, at chat er hyggeligere end sms'er. Ydermere er de hængende samtaler også uafhængige af noget bestemt medie og kunne sagtens foregå på f.eks. Skype, hvor selve kommunikationen var underordnet, men samværet var det centrale, uanset om parterne talte sammen eller blot var tilstede sammen. Udadtil kan hyggen og tilstedeværelsen måske misforstås og virke ligegyldig i forhold til voksnes kommunikation, der har en start og en afslutning, men de er med til at skabe en følelse af sammenhørighed og med til at bekræfte vennernes bånd.

Børn og unges fritidsvaner har været under forandring de sidste mange år, og sammenligner man Ungdomsanalyse.nus tal fra 2008 frem til 2012 er der sket en markant ændring med hensyn til fritidsaktiviteter og fritidsarenaer, som begge er reduceret¹³⁸. De unge ses mindre og mindre med deres jævnaldrende og venner i fritiden i det fysiske rum, men dette er ikke ensbetydende med, at de ikke er socialt aktive, de har blot flyttet samværet til de sociale medier.

Lignende undersøgelser fra udlandet påviser, at de unges internetadgang og øgede anvendelse af sociale medier ikke var på bekostning af tiden sammen med vennerne. Deres internetforbrug havde tværtimod øget deres kontakt med venner og jævnaldrende og ydermere været med til at sprede

¹³⁷ Larsen, M.C (2010) s. 168

¹³⁸ Grube, K. og Østergaard, S. (2013) s. 29

deres kontaktflade og gøre deres sociale arenaer bredere¹³⁹. Ved at brede deres kontaktflade ud møder de unge jævnaldrende, de kan kommunikere med, støtte og modtage støtte fra, og som de ellers ikke var kommet i kontakt med på andre måder. I sidste ende burde det også være til de unges fordel at have mange andre jævnaldrende at spejle sig i. Dog kunne man fristes til at spørge, om ikke bredere sociale kontaktflader og flere venner gik udover kvaliteten af venskaberne og intimiteten. Dette viser sig dog ikke at være tilfældet, hellere tværtimod; 44 % af de adspurgte mente ikke det gik udover kvaliteten eller intimiteten, 43% mente, at det havde bragt dem tættere på deres venner og de sidste 5% mente, at det skabte problemer med venner¹⁴⁰.

Kærlige hilsener

Malene C. Larsen har i sin forskning fundet frem til, at de unge ofte kommunikerer følelser i medierede handlinger såsom kærlige beskeder til hinanden, der som regel er offentligt tilgængelige og altså kan ses af langt flere end blot afsender og modtager¹⁴¹. I de fleste tilfælde vil modtageren af den kærlige besked svare i samme tone som afsenderen, og begge personer har nu fået bekræftet deres venskab til hinanden.

Larsen påpeger fire medierede handlinger, hvorigennem de unge kan udtrykke følelser på Arto: Personlig og profilerende handling, hvor brugeren fortæller og afbilder sig selv; Sociale og kontaktskabende handling, hvor der skabes kontakt imellem brugerne; Information og underholdning, der som regel er inkorporerede i selve hjemmesiden; Support og praktiske oplysninger der dækker forskellige hjælpefunktioner¹⁴².

Når de unge skriver en kærlig hilsen til hinanden, kunne det umiddelbart tyde på en social og kontaktskabende handling, da personen skriver en besked og dermed opsøger kontakt. Dog kan det diskuteres, om der ikke også er tale om en personlig og profilerende handling, da modtageren helt sikkert sender et kærligt svar tilbage eller vælger at beholde beskeden på sin væg eller gæstebog for andre at se. De unge har på den måde formået at iscenesætte sig selv således, at andre udtrykker følelser for dem¹⁴³.

På Instagram finder man ydermere eksempler på sociale og kontaktskabende handlinger, der også kan være selvprofilerende¹⁴⁴. De unge foretrækker at henvise til venneaktiviteter, der er foregået i offline sammenhæng, da disse fungerer som et bevis på, at vedkommende rent faktisk også har rigtige venner og ikke blot online venner eller følgere. Denne opførsel stemmer ydermere også

¹³⁹ Subrahmanyam, K og Smahel, D (2011) s. 86

¹⁴⁰ Subrahmanyam, K og Smahel, D (2011) s. 87

¹⁴¹ Larsen, M.C. (2010) s. 196

¹⁴² Larsen, M.C. (2005) s. 37

¹⁴³ Larsen, M.C. (2005) s. 140

¹⁴⁴ Hansen, H (2015) s. 16

overens med Boyds tidligere nævnte pointering, at unge primært iscenesætter sig selv for vennernes skyld, og at popularitet også kan resultere i endnu flere venner. Billeder og opslag, der henviser til venneaktiviteterne, er som regel taggede, så andre kan se, at de var med i aktiviteten. Som regel er der en tilhørende tekst med en kærlig hilsen til vennerne, hvori der tit bruges vendinger såsom ”elsker jer for evigt” og ”verdens bedste venner”. Eksempelvis har en ca. 13 årig pige flest billeder af sine venner på sin profil. På nogle af billederne figurerer flere personer og på andre kun én og samme person. Pigen har tagget alle personerne på billederne og de har henholdsvis fået en kærlig fælles hilsen og en kærlig personlig hilsen på billederne, hvor der kun figurerer én person. Fælles for alle billederne er, at de taggede personer svarer i samme kærlige diskurs og roser afsenderen for den fantastiske ven, hun er. Ved at lægge billeder ud af sine venner og ikke sig selv, fremstår pigens som en uselvsk populær person. Når de taggede venner ”tilbagebetaler” de kærlige hilsener, fremstår pigens som en god ven.

På overfladen bliver pigens handlinger ikke draget i tvivl af andre, da det er en helt acceptabel opførsel på sociale netværkssteder. Man kan altså sige, at opførslen er tilrettelagt og formet således, at den passer til de opfattelser og forventninger i det miljø, den bliver præsenteret i¹⁴⁵. I og med at opførslen allerede er accepteret, kan pigens yderligere tilbyde vennerne eller publikummet et indtryk, der er idealiseret i form af hendes motiver for handlingen, hvor hun foregiver at udføre en handling på baggrund af etisk motivation (vennernes fordel), frem for egoistisk motivation (egen fordel)¹⁴⁶. Goffman slår fast, at det er helt normalt at idealisere et ønsket indtryk, da man altid er interesseret i at fremstå bedre, end man i virkeligheden er¹⁴⁷. Det handler derfor om at tro på den rolle, man selv spiller. Er man selv overbevist om, at ens rolle er ægte, vil denne tro ligeledes reflekteres i optrædenen og derfor virke mere overbevisende på ens publikum.

Venner og selvprofilering

Alle sociale netværkssider har et navn for brugernes kontakter. På Twitter og Instagram hedder de f.eks. ”følgere” og på Facebook og Snapchat hedder de ”venner”. Det vil sige, at selv om man bruger betegnelsen venner på sociale netværkssider, så kan der sagtens være tale om en gammel skolekammerat, man ikke har set siden 2. klasse, og som nødvendigvis ikke er ens tætte og fortrolige ven. Altså er ens venner på sociale medier ikke nødvendigvis ens venner i den virkelige verden. I forlængelse af Eriksons pointering af vigtigheden af venner i ungdomstiden, så burde det være svært at navigere i et samfund, hvor vennebegrebet er abstrakt, men det forvirrer ikke de unge.

¹⁴⁵ Goffman, E. (2014) s. 81

¹⁴⁶ Goffman, E. (2014) s. 82

¹⁴⁷ Goffman, E. (2014) s. 82

Venner, følgere og netværk er det centrale i sociale netværkssider, men bliver tit misforstået af udestående, da man opererer med et så bredt begreb som venner. Kan brugerne nu også skelne imellem rigtige venner og online venner? Svaret er ja, på trods af lettere forvirring i netværkssidens opstart, så er der intet der tyder på, at brugerne ikke kan skille de to ting ad. Undersøgelser viser ydermere, at omkring 25-30% af Facebook brugeres venner også var deres venner i offline sammenhæng, hvilket indikerer, at brugerne godt kan skelne imellem de to ting, selv om italesættelsen er den samme¹⁴⁸.

Unge uddyber begrebet venner i deres opslag for ikke at skabe forvirring¹⁴⁹. Vennerne bliver ofte defineret ud fra stærke og svage bånd til individet og forbundet med en bestemt social gruppe eller tidsperiode i ens liv. Dette er med til at mindske en potentiel forvirring fra omverdenen omkring, hvem der er ens bedste venner, da man sagtens kan have flere bedste venner. ”Verdens bedste ven og dansepartner” er ikke nødvendigvis bedre end ”Verdens bedste ven og skolekammerat”, dog kan ”Verdens bedste ven og soulmate” sikkert overtrumfe dem begge to, men dette er også med til at vise vennerne, hvor de har deres plads. Ved at give vennerne labels udtrykker de unge også, at de ikke bare er bedste venner med alle, og bedste venner begrebet forbliver derfor også intakt.

Larson skriver, at de unge nogle gange bruger betegnelsen ”in real life”, om venner som de også ses med offline sammenhæng, altså venner ”i virkeligheden¹⁵⁰”. Ligeledes oplevede hun i sine observationer, at de unge brugte begrebet venner om personer, man normalt ville kalde bekendte, og verdens bedste venner eller lignende opgraderende betegnelse for dem, man normalt ville kalde venner.

For mange unge er det vigtigt at have mange venner, og derfor er de sociale medier en nem genvej til at få antallet af venner til at stige, uanset om det er ens rigtige venner eller blot bekendte. Opslag på diverse sociale medier refererer ofte til offline aktiviteter med venner, hvor vennerne bliver tagget og får en kærlig hilsen. De unge nærmest skilter med deres venner, og de vil gerne vise, at de har et aktivt offline liv med masser af venner¹⁵¹.

Skiltning med venner hænger sammen med det markedsføringsaspekt, der er på de unges profiler på sociale netværkssider, og de unge bruger hinandens venskab til profilering og medierende midler¹⁵².

Larsen eksemplificerer med Artos gæstebog, hvor ens venner kan skrive en kommentar eller en hilsen. Brugere kan selv redigere i gæstebogen, bestemmer derfor selv, hvilke beskeder og

¹⁴⁸ Boyd, D. og Ellison, N. (2013)

¹⁴⁹ Hansen, H (2015) s. 17

¹⁵⁰ Larsen, M.C (2010) s. 176

¹⁵¹ Hansen, H (2015) s. 16

¹⁵² Larsen, M.C. (2005) s. 150

hilsener, de har lyst til at fremvise. Gæstebogen fungerer altså som et sted, hvor man kan vise sine venner og venneaktiviteter frem for andre brugere¹⁵³.

Har man mange venner, der skriver på ens profil og kommenterer på ens opslag, skaber det et billede af, at man har mange venner. Henvises der ydermere til aktiviteter udenfor de sociale medier, bekræftes det også, at der tale er om virkelige venner og ikke kun online venskaber. De unge har altså en del flere venner end f.eks. deres forældre havde, da de var unge, men unge i dag må også sige at have en bredere social arena til at møde nye venner på.

Er man populær og har man mange venner, kunne det tyde på, at man selv er en god ven. Dog skal man huske på at skiltning af venner også er en måde at profilere sig selv på. Larsens eksempel fra netværkssiden Arto, hvor de unge skriver hilsener til hinanden er et eksempel på, hvorledes de unge kan profilere sig selv og dermed også kontrollere andres indtryk af dem selv, da de selv kan redigere i Artos gæstebog og dermed til- og fravælge hilsener, der passer til det indtryk, som de gerne vil, at andre skal få af dem. Arto skaber altså en *scene* for de unge, og vennerne tilføjer materialet, der tilrettelægges efter profilejerens eget valg.

Turkle mener, at de unge forbinder sociale medier med opmærksomhed, da de er opvokset med at konkurrere med computere og mobiltelefoner om forældrenes opmærksomhed¹⁵⁴. Sammenligner man dette med undersøgelser fra Børnerådet i 2014¹⁵⁵, påviser disse undersøgelser, at 68% af de interviewede 7. klasses børn oplevede, at der blev sat grænser for, hvornår de måtte bruge sociale medier, f.eks. til måltider. Det vil sige, at der i Turkles ånd sagtens kan findes familier også i Danmark, hvor man måske ikke kommer hinanden så meget ved, da man har travlt med sociale medier.

Turkler påpeger, at de unge er kede af, at deres forældre er storforbrugere af sociale medier, da de hellere burde bruge tiden og opmærksomheden på deres børn. Dog vil de unge ikke påpege det overfor forældrene, da de unge selv er storforbrugere af sociale medier og er bange for at virke dobbeltmoralske. Ydermere mener hun, at kampen om forældrenes opmærksomhed har gjort de unge usikre på sig selv, når de befinder sig i en situation med andre unge, hvor de får opmærksomhed¹⁵⁶. Derfor er det altså nemmere for de unge at søge intimitet via sociale medier, hvor situationen ikke bliver overvældende.

¹⁵³ Larsen, M.C. (2005) s. 154

¹⁵⁴ Turkle, S (2011) s. 266

¹⁵⁵ Bechgaard, K. M.(2014)

¹⁵⁶ Turkle, S (2011) s. 268

Scene og bagscene

Subrahmanyam konstaterede i 2007, at selv om de unge er glade for at kommunikere online, så ligger der en underforstået forskel i hvilket medie, der bliver brugt med henblik på intimiteten¹⁵⁷.

Unge betragtede beskeder via sociale netværkssider mindre underholdende end sms'er, telefonsamtaler og face-to-face samtaler. De følte sig ydermere mindre tætte til dem, de kommunikerer med via sociale netværkssider end med dem, de f.eks. sms'er med. De unge påpegede også, at de som oftest brugte mobilen til kommunikation med tætte venner og sociale netværkssider til andre venner og bekendte.

Dette har Turkle bekræftet efterfølgende, da hun har fundet frem til, at de unge har en klar mening om, hvilket medie, der passer sammen med hvilket slags kommunikationsbehov, samt hvor lang responstid der er "tilladt".

Sender man f.eks. en e-mail eller anden form for meddelelse der kræver computer eller internetforbindelse, er der tilladt lang responstid, da modtageren måske ikke er hjemme eller har internetadgang på modtagelsestidspunktet. Til gengæld forventes der hurtig responstid på chat, da man kan se om modtageren er online eller ikke, og endnu kortere responstid på sms, da man forventer, at modtageren går med mobiltelefonen i lommen. Den almene uskrevne regel er, at jo hurtigere den forventede responstid er, desto vigtigere og intim må beskeden være¹⁵⁸. Det vil sige, at skulle en ung pige i kontakt med sin lærer, ville hun højst sandsynlig gøre det via en e-mail, og skulle hun i kontakt med en tæt veninde, ville hun sikkert gøre det via en sms.

Når Goffman skelner imellem *scenen* og *bagscenen*, skelner han imellem det sted, hvor vi agerer i forhold til andre mennesker i form af et skuespil i forsøg på at kontrollere det indtryk de får af os, og det sted hvor vi kan træde ud af skuespillet, lade masken falde og slappe af¹⁵⁹. Umiddelbart ville det derfor være en selvfølge, at intimiteten er forbeholdt *bagscenen*, men dette viser sig at være en slags gråzone, da man jo sagtens stadig kan være i en form for rolle i forhold til dem man er sammen med på *bagscenen*.

På trods af, at der findes mange måder at iscenesætte sig selv på, mener de unge, at de er så virkelighedstro som muligt, når det kommer til selvfremstilling på sociale netværkssider. Dette kunne derfor være en indikator på, at det ikke er nødvendigt med en *bagscene*, da de unge gerne vil være så reelle som muligt. Dog er dette ikke tilfældet. Den for andre synlige og tilgængelige del af deres sociale netværksprofiler er et facadeområde eller en *scene*, hvor der altid er et publikum,

¹⁵⁷ Subrahmanyam, K og Smahel, D (2011) s. 87

¹⁵⁸ Turkle, S (2011) s. 199

¹⁵⁹ Goffman, E. (2014) s. 154

intenderet eller ej, og hvor de unge forsøger at styre det indtryk, andre får af dem. Dog kan det diskuteres, hvor *bagscenen* befinder sig, og hvad der egentlig definerer de bagsideområder, hvor de unge trækker sig tilbage og lader masken falde.

I forhold til Larsens undersøgelser kan man påstå, at bagscenen er det sted, hvor de unge kommunikerer i lukkede grupper eller på tomandshånd, da det er her intimiteten finder sted. Mediet og selve kommunikationsindholdet er underordnet, da det er samværet der er vigtigt. Dog kan Larsens eksempler på den synlig kærlighedsdiskurs på sociale netværkssteder tyde på det modsatte, da de unges kærlige hilsener til hinanden kunne tyde på, at der netop her var tale om intimitet på *scenen*. De kærlige hilsener og selvprofileringen er en form for venskabssikring, og derfor skal man ikke udelukkende tolke disse dialoger som intime, da de er en del af den måde unge skiltes med hinandens venskab på.

Vender vi tilbage til Turkles undersøgelser, kunne det ligeledes tyde på, at mediet er underordnet, men at kommunikationsformer er afgørende for, om man bevæger sig på *scenen* eller *bagscenen*. Dette kan uddybes yderligere, idet Turkle mener, at de unge mere eller mindre er opvokset med en mobiltelefon i hånden og derfor er vant til at dele selv de mindste følelsesmæssige udslag med vennerne via sms.

Opsamling

Dette analysetema har illustreret, at sociale medier giver os mulighed for at optimere den sociale interaktion til egen fordel og derfor, er det også nemmere at skifte imellem *scenen* og *bagscenen*. De unge bruger de sociale netværkssteder til at holde venskaber ved lige, lige som de ville i en offline sammenhæng. De sociale netværkssider giver også mulighed for selvprofilering i form af iscenesættelse af vennerne. Da de unge kan til- og fravælge venners hilsen på deres egen profil, er dette også en form for indtryksstyring. Den digitale udvikling kan have en indflydelse på, hvorledes de unge håndterer intime situationer både online og offline. Umiddelbart foretrækker de online, da de føler, at de bedre kan styre situationen i en online sammenhæng.

Hverken kommunikationen eller kommunikationsformen er vigtig, da det primært handler om at føle sammenhørighed. Dog kunne det tyde på, at kommunikationsformen har indflydelse på, hvilken grad af *intimacy* der er tale om og hvilken *scene*, de optrædende befinder sig på, da de unge har en klar mening om, hvilket medie skal bruges i de forskellige kommunikationssituationer.

Analysetekema: Privacy

Formålet med dette analysetekema er at undersøge, hvordan unge forstår og forholder sig til *privacy* i forbindelse med deres selvscenesættelse og informationsdeling på sociale netværkssider og internettet generelt.

Med udgangspunkt i eksempler fra Danah Boyds *It's Complicated* (2014) vil analysen undersøge sammenhængen imellem unges iscenesættelse og informationsdeling og Goffmans teori om holdoptræden.

Tilgang til internettet

I en undersøgelse om unges brug af medier foretaget af Børnerådet i 2014 fortæller de unge i 7. Klasse, at de føler, at de har kontrol over de oplysninger, som de deler på internettet¹⁶⁰. Dog viser det sig, at spørger man nærmere ind til emnet, har de unge en manglende viden om, hvordan internettet fungerer, og derfor hænger denne viden ikke sammen med deres følelse af kontrol.

De unge ved ikke nok om, hvad der sker med deres private oplysninger på sociale netværkssider. En stor del af de unge ved ikke, at de efterlader sig spor på internettet i form af cookies, og de har svært ved at gennemskue, hvornår noget er markedsføring på internettet.

Rapporten har efterfølgende skabt debat i medierne om, hvorvidt børn og unge er ordentligt klædt på til at føle sig trygge på internettet. Mange unge oplever ubehagelige ting på nettet, da de ved for lidt om, hvorledes de beskytter deres privatliv, og det er netop her, det er vigtigt for forældrene at kunne træde til og hjælpe. Dog viser det sig, at mange af de unge er overladt til sig selv, når det kommer til anvendelse af sociale medier og sociale netværkssider, da forældrene ikke interesserer sig nok for deres medieforbrug eller selv mangler indblik og rådgivning med hensyn til at færdes på internettet. De lader til, at forældrene stoler på at de unge kan træffe deres egne valg, når det kommer til deres medieforbrug. Langt størstedelen af de unge (83%) oplever ikke, at der bliver sat grænser for, hvor meget de må bruge deres mobiltelefon eller være på computer eller tablet (71%). Ydermere har de fleste heller ingen regler for, hvilke film de må se (77%), eller hvilke computerspil de må spille (81%). På trods af, at der ikke bliver sat grænser for, hvor meget de unge bruger deres mobiltelefoner, så oplever mange unge (68%), at der bliver sat regler for, hvornår de må bruge den, f.eks. når de spiser sammen med familien.

Mange unge (76%) efterlyser mere viden om regler, lovgivning og måder at beskytte sig selv på, når de er på nettet. Ydermere er det værd at nævne, at de unge også efterlyser forældrenes interesse for de unges medieforbrug. De unge godtager forældrenes regler, så længe de giver mening, men

¹⁶⁰ Bechgaard, K. M.(2014)

meget ofte bygger reglerne på forældrenes uvidenhed om deres børns medieforbrug, samt hvad de rent faktisk foretager sig på sociale medier.

Som rapporten ovenover nævner, så vil de unge gerne have, at de voksne blander sig i deres medieforbrug med det for øje at føle sig tryggere når de færdes på internettet. De unge vil ydermere også gerne acceptere, at der bliver sat regler for deres medieforbrug, så længe reglerne er fornuftige, og at der ligger en legitim og forståelig grund bag. På den anden side flygter de unge fra bl.a. Facebook og foretrækker andre mere private sociale netværk, da deres forældre er begyndt at invadere Facebook¹⁶¹. Dette viser altså, at de unge gerne vil have forældrenes støtte til sikkerhed, men er ikke interesserede i, at de blander sig i de konkrete handlinger, som de unge foretager sig på sociale netværkssider, da disse ofte fører til *collapsed context* og misforståelser.

I forhold til Goffman har de unge altså ikke noget imod, at forældrene er en del af deres publikum. Forældrene må gerne være med til at skabe rammerne, men de er kun en del af det almindelige publikum og derfor kun en del af de unges *scene* og ikke *bagscene*. I Goffmans termer ønsker de unge at blive ladet alene og at forældrene gerne indtog en mere neutral position i forhold til de unges optræden i form af en *bekyttelsesstrategi*¹⁶², hvor de høfligt ignorerede de unges eventuelle fejltagelser eller *collapsed context* handlinger.

Hvor Goffman tager udgangspunkt i det fysiske sociale møde blandt mennesker, muliggør sociale netværkssider en bredere kontaktflade og dermed også et større publikum. Publikummet på sociale netværkssteder kan derfor ikke defineres på samme måde som ved et umedieret socialt møde, og dette kunne derfor lede til bekymringer hos forældre.

De unge kan altså siges at være interesserede i at optræde, dog ville de ønske, at scenen i større omfang var deres egen. Dette kan også relateres til ungdommens behov for at bryde ud af opvækstens og familiens værdier for at søge efter nye forbilleder. De nye forbilleder, hvilke ud fra Eriksons perspektiv ofte er jævnaldrende og venner, bliver altså de unges foretrukne publikum. Det er foran dette publikum, at de unge derfor gerne vil forme en optræden og det gerne uden forældrenes indblanding.

Ubekymrethed

Umiddelbart har de unge ikke så mange bekymringer om, hvilke private informationer de deler på sociale netværkssider. Dette kan skyldes manglende vejledning i, hvorledes man færdes sikkert på

¹⁶¹ Boyd, D. (2014) s. 59

¹⁶² Goffman, E. (2014) s. 230

internettet, eller at de blot har en anden ubekymret tilgang. Når adspurgte, mente 80% af de unge, at de havde kontrol over de oplysninger, de delte på internettet¹⁶³. For de adspurgte betød kontrol dog, at de selv bestemte, hvad de delte med vennerne på Facebook eller følgerne på Instagram. Altså kunne det tyde på en snæver opfattelse af, hvad de unge opfatter som personlige oplysninger, da de ikke har overvejet, at de også f.eks. oplyser alder, bopæl, familierelationer og kærester på sociale netværkssider. Når de unge blev konfronteret med de sociale netværkssidens indstillinger, samarbejde på tværs af netværkssider, søgehistorik og markedsføring, mente de ikke, at der var nogen grund til bekymring, da de ikke havde noget at skjule.

De unge tagger og skriver beskeder til hinanden, der er synlige for alle andre. Dette mener de heller ikke er noget problem, da indholdet aldrig er særlig vigtigt. De mener også, at hvis andre ikke vil se det, kan de bare vælge det fra i indstillingerne eller blande sig udenom. Hvis de mener, beskederne er for følsomme, skifter de som regel over til en anden kommunikationskanal, da de jo heller ikke er interesserede i at blotlægge hele deres følelsesdrama til åben skue. De kommunikerer på mange forskellige sociale medier og har som tidligere nævnt en mening om, hvilket medie der passer sammen med hvilket slags kommunikationsbehov.

Sherry Turkle er med sin forskning med digital kultur nået frem til lignende resultater, og mener ikke, at de unge er så ligeglade med deres *privacy*, som tidens medier gerne vil give udtryk for¹⁶⁴. Turkle mener, at de unge er uforstående, når det kommer til sociale medier. Hun mener ikke, at de forstår de almene regler for *privacy* og sikkerhed på sociale netværkssteder. De ved f.eks. ikke, hvornår de almindelige forhold bevæger sig udover det almindelige, hvad og hvor meget de skal finde sig i, eller hvem de skal henvende sig til for hjælp. De voksne, som oftest forældrene, er ikke altid i stand til at hjælpe. Konfronteret med mulighederne for overvågning på sociale netværkssider og samarbejde på tværs af netværkssider med markedsføring for øje, mente de heller ikke, at deres liv kunne være særligt spændende at følge med i. De mente til gengæld, at f.eks. Facebook nok ville få fat i de informationer, de gerne ville have fat i på en eller anden måde. Hvis det var kravene for at kunne bruge netværkssiden, så var det i orden, og derfor var det underordnet, hvor meget man gik op i sikkerhed.

¹⁶³ Bechgaard, K. M.(2014)

¹⁶⁴ Turkle, S (2011) s. 254

Flere forståelser af *privacy*

Unge tænker over *privacy* – både online og offline. For nogle betyder det, at andre ikke ved, hvad de unge foretager sig, eller hvor de befinder sig. For andre betyder det, at de selv kan vælge, hvem de vil dele informationer med¹⁶⁵.

Der findes ikke en helt klar definition af det engelske ord *privacy*. Derfor findes der flere forståelser af ordet. *Privacy* kan betyde retten til at blive ladet alene. Det kan også betyde omfanget af adgang andre har til dig via informationer, opmærksomhed og nærhed. En tredje definition er individets, gruppernes og institutionernes krav på selv at kunne afgøre hvordan, hvornår og hvilke informationer om dem, selv der bliver formidlet videre til andre¹⁶⁶. Selv om de tre forståelser er forskellige, så siger de noget om, hvorledes vi selv håndterer *privacy* i vores dagligdag. Hvor der for nogle er ensbetydende med at gemme informationer, handler det for de unge om at styre informationer. For de unge handler det ydermere også om, om man har eller ikke har *privacy*. De unge har nødvendigvis ikke *privacy*, men kæmper løbende for at opnå det, på trods af sociale forhindringer¹⁶⁷. Boyd mener derfor ikke, at *privacy* handler udelukkende om at kunne styre informationer eller synlighed, men om at kunne navigere i skiftende sociale situationer¹⁶⁸. Sociale situationer er jo ikke statiske, og derfor giver det mening, at de unge løbende må kæmpe for at opnå *privacy*. Dog er det ikke nemt at navigere i en social situation, der konstant skifter, og hvor samtaler, kommentarer og billeder ofte bliver hængende i lang tid. Desuden kan det også være uoverskueligt at have overblik over informationsstrømmen, da sociale netværkssidens indstillinger konstant skifter. Det kræver, at de unge har en god situationsfornemmelse af den kontekst, der navigeres i, og at de er klar over deres egen sociale status i den givne sammenhæng. Ydermere er det også vigtigt, at de udover selve situationen også har fornemmelsen af, hvordan de selv er med til at påvirke en situation, samt hvorledes denne kunne misforstås uden for kontekst¹⁶⁹. Dette stemmer overens med Goffmans hovedpointer, at vi alle har en interesse i at afgive et bestemt indtryk til de andre medvirkende, når vi befinder os i en given social situation. Uanset hvilke hensigter eller begrundelser vi måtte have, vil det være i vores interesse at kontrollere den måde, andre opfatter os på. Dette gøres ved at udtrykke sig på en måde, så det påvirker den måde de andre opfatter situationen og dermed også os selv på. Selviscenesættelsen skal dog være troværdig, for at de andre får det ønskede indtryk, og derfor kræver det, at vi kan aflæse en situation og tilpasse vores

¹⁶⁵ James, C (2014) s. 32

¹⁶⁶ Boyd, D. (2014) s. 59

¹⁶⁷ Boyd, D. (2014) s. 60

¹⁶⁸ Boyd, D. (2014) s. 60

¹⁶⁹ Boyd, D. (2014) s. 60

iscenesættelse herefter. Selv om de unge selv mener, at de både har god situationsfornemmelse og er gode til at handle her udfra, er det ikke altid, at de formår at gøre de rigtige ting.

Etik og moral

De unge er ofte meget gode til at navigere i de sociale medier, men de er nødvendigvis ikke klar over deres handlinger. På grund af deres teknologiske kompetencer, har man i nogle kredse brugt termen *Babies with superpowers*¹⁷⁰, da de unge er dygtige til den tekniske del, men ikke har forståelse for deres handlinger eller konsekvenserne heraf.

Carrie James har i sin forskning med unges brug af internettet, identificeret tre unges overordnede tilgange til internetaktiviteter; De unge er enten fokuseret på sig selv og konsekvenserne af egen handling i forhold til dem selv, konsekvenserne for dem, de kender i forhold til egen handling, samt konsekvenserne for dem, de ikke kender i forhold til egne handlinger¹⁷¹. Dog er den første tilgang den mest udbredte, og James påpeger, at oftest er både etik og moral fraværende, når det kommer til de unges omgang med *privacy* på internettet.

Dette stemmer også overens med de unges ubekymrede tilgang til internettet og sociale netværkssider. De unge viser usikkerhed når det kommer til egne informationer og konsekvenserne af egen handling, hvis konsekvenserne går ud over dem selv. Skaber deres handlinger konsekvenser for andre, kunne det selvfølgelig være grundet uheld, dog er det værd at nævne, at der i de unges regi sikkert ikke var blevet inviteret andre til deres forestilling end deres intenderede publikum, og at konsekvenserne derfor var selvforskyldte.

I forlængelse af ovenstående mener Boyd, at de unge godt er klar over konsekvenserne af, at samtaler, kommentarer og billeder på sociale netværkssider ofte bliver hængende i lang tid (*persistence*), og at disse muligvis også kan bruges imod én på et senere tidspunkt¹⁷². Dette mener hun er en af grundene til, at de unge anvender appen Snapchat til ofte ligegyldige hverdagshilsener i form af billeder, der forsvinder inden for en given tidsperiode. Dette stemmer også overens med tidligere diskussion om de unges brug af sociale medier, hvor Larsen pointerede, at den vigtigste brik i de unges brug af sociale medier hverken var mediet eller selve kommunikationens indhold, men samværet og følelsen af, at ens venner havde én i tankerne.

¹⁷⁰ James, C (2014) s. 18

¹⁷¹ James, C (2014) s. 9

¹⁷² Boyd, D. (2014) s. 65

Forskel på unges og voksnes forståelse af *privacy*

Det er ofte uvidenhed, der er skyld i misforståelser omkring de unges brug af sociale medier og sociale netværkssider. De unge beskyldes for at være umodne narcissister, være usømmelige med fotodeling og ikke have pli eller fornemmelse af, hvad der sømmer sig med hensyn til deling af personlige informationer på sociale medier. Spørger man dog de unge selv, har de selvfølgelig nogle grænser for, hvad de deler, og mener også at de i høj grad værner om deres privatliv, da de jo ikke deler alt om sig selv. Det lader ikke til, at der findes overensstemmelser for villigheden til at dele informationer i offentligheden og ønsket om at værne om privatlivet.

Imens de offentlige diskussioner hænger, har stifteren af Facebook Mark Zuckerberg og bestyrelsesformand i Google Eric Schmidt optrappet opmærksomheden omkring de unges tilgang og brug af sociale medier og sociale netværkssider¹⁷³. De argumenterer for, at de unge i dag er anderledes, og at de sociale normer omkring *privacy* har ændret sig, og at *privacy*, som vi kender, er dødt. Dog skal man lige have in mente, at både Zuckerbergs og Schmidts argumenter også er i deres egen forretnings interesse.

Danah Boyd mener dog, at de unge, hun har interviewet, alle har en interesse i at værne om deres privatliv, når de færdes på sociale medier. Men deres forståelse af *privacy* og deres handlinger kan måske virke uforstående især for voksne, der har en anden tilgang til internettet¹⁷⁴.

Når voksne bruger sociale medier og sociale netværkssider, er det meget almindeligt, at de foruden et intenderet publikum også overvejer, hvem der ellers kan kigge med. Vi har hørt historier om folk, der er blevet fyret, fordi deres arbejdsgiveren, har set billeder fra ferien på Mallorca i perioden, hvor de var sygemeldte, eller om arbejdsgiveren der panisk kigger på sine ansattes LinkedIn profiler for at kunne tyde, om de er i gang med at søge nye udfordringer andre steder. Vi forsøger altså at være politisk korrekte og er meget bevidste om, hvilke oplysninger vi deler på sociale netværkssider og endnu mere bevidste og bange for, at noget af det, vi har delt af en eller anden årsag kan bruges imod os af virksomheder eller andre på et eller andet tidspunkt. De unge er derimod mindre politisk bevidste og forsøger primært at styre udenom forældres og andre autoritære personers opmærksomhed på sociale netværkssider. De går altså ikke lige så meget op i konsekvenserne af deres handlinger som de voksne, men prøver bevidst at undgå, at voksne overvåger og blander sig i deres handlinger, med den begrundelse, at det er for deres egen sikkerheds skyld¹⁷⁵.

¹⁷³ Boyd, D. (2014) s. 56

¹⁷⁴ Boyd, D. (2014) s. 56

¹⁷⁵ Boyd, D. (2014) s. 56

Boyd påpeger, at der er forskel på at være i offentligheden og at være offentlig¹⁷⁶. De unges ønske om *privacy* går ikke ud over deres samvær med vennerne på de forskellige offline eller online arenaer. De unge vil altså gerne være i offentligheden, men har ikke noget behov for at udpensle deres inderste følelser offentligt. Boyd påpeger ydermere, at forskellen på at ”hænge ud” i en park og at ”hænge ud” på sociale netværkssider er, at de unges handlinger er mere synlige, end hvis de foregik i en park¹⁷⁷. Hun mener altså ikke, at *privacy* er ved at uddø, men at der er tale om et komplekst samspil imellem *privacy* og offentligheden.

Selv om de unge har flere forståelser af *privacy*, så er de fleste klar over, at de informationer de deler på nettet er offentlige i den forstand, at de er tilgængelige for dem, der måtte have interesse i dem. Dog lader det til, at de ikke har en forståelse for, hvorfor andre udenfor deres omgangskreds og jævnaldrende måtte have interesse i at være en del af deres publikum, da forestillingen ikke er for dem.

Boyd eksemplificerer med 17 årige Bly, der i et radioprogram sammen med sin mor forklarede, hvad hun forstod ved *privacy*. Bly skrev online dagbog, og var frustreret over, at moderen læste indholdet. Bly skrev dagbogen udelukkende til sine venner, og mente ikke moderen burde læse i dagbogen og dermed invadere Blys privatliv. Bly mente altså, at moderen både manglede situationsfornemmelse og respekt for datterens privatliv. Dette kunne moderen ikke forstå, da dagbogen jo lå online og tilgængelig for enhver, der måtte have interesse for den. Moderen kunne altså ikke forstå, at hun ikke var en del af datterens intenderede publikum og så sig selv på lige fod med alle andre internetbrugere med adgang til dagbogen. Blys og moderens meninger kunne derfor ikke forenes, da de havde hver deres forståelse af *privacy*¹⁷⁸.

Boyd eksemplificerer yderligere med elever der blev konfronteret med, at deres lærer kiggede på deres Facebookprofiler. Eleverne blev forargede over lærerens invadering i deres privatliv, da læreren burde vide, at han ikke var iblandt deres intenderede publikum, og at profilen var deres ”personlige” profil. Eleverne meldte ud, at de aldrig ville kigge på lærerens private profil og kunne derfor ikke forstå lærerens intention¹⁷⁹.

Samspillet imellem *privacy* og offentligheden og de forskellige forståelser heraf er altså med til, at de unge flygter til nye ”voksenfrie” sociale netværkssider. Forældrenes frygt for, at de unge gemmer på diverse hemmeligheder, der kun kommer til udtryk på sociale netværkssider, hvor man

¹⁷⁶ Boyd, D. (2014) s. 57

¹⁷⁷ Boyd, D. (2014) s. 57

¹⁷⁸ Boyd, D. (2014) s. 57

¹⁷⁹ Boyd, D. (2014) s. 58

aldrig ved, hvem der kigger med, burde derfor ikke være værre end frygten for, at de blotter deres hemmeligheder i offline sammenhæng, hvor man heller aldrig ved hvem der kigger med.

Forskellen på de unges og forældrenes forståelse af *privacy* kunne derfor også hænge sammen med deres forståelse af, hvad der i Goffmans termer kan deles på en *scene*, og hvad der er mest sømmeligt er forbeholdt *bagscenen*.

De unge kan derfor siges at skulle skifte imellem flere scener, da det sikkert kan være svært både at være populær iblandt vennerne samtidig med at udvise en forældrene acceptabel opførsel. Som tidligere nævnt, giver sociale netværkssider de unge mulighed for at optræde på flere scener samtidig, da de nye medier giver mulighed for at skifte imellem *scene* og *bagscene* – endda i samme medie. Dette er ydermere med til, at grænsen imellem scenerne bliver en gråzone, da facadestrukturen bliver undefinerbar i forhold til hvilke aktiviteter, der foregår på den pågældende scene.

Goffman mener, at selvet udspringer af det samspil, der udspilles imellem den fremførte rolle, scenen, et evt. hold samt et publikum, hvis fortolkningsaktivitet er nødvendig for kollektivt at kunne frembringe og opretholde selvet¹⁸⁰. Derfor kan der også argumenteres for, at udskiftes et af elementerne, er det ikke sikkert, at fortolkningen forbliver den samme, altså ville selvet kunne udspringe forskelligt i forhold til dets publikums fortolkningsaktivitet. Dette forklarer ydermere kløften, der måtte opstå iblandt unge og deres forældre, der med hver deres tilgang og forståelse færdes i den samme manege.

Goffman skelner ydermere imellem selvet som en *optrædende* og som en *rolle*¹⁸¹. Den *optrædende* er den, der skaber indtryk og selviscenesættelse, og *rollen* er et produkt af denne selviscenesættelse. Man kan altså sige, at *rollen* er den del af selvet, som bliver tilskrevet af publikummet. Sammenlignet med Eriksons teori om identitetsprocessen og tidligere redegørelse for identitetsbegrebet, kan der derfor argumenteres for, at den *optrædende* er den, der sammenligneligt er tættest på at være individets indre identitet.

Informationsstyring og holdoptræden

De unge må derfor nogle gange tage andre midler i brug og forsøge at være et skridt foran forældrene i forsøget på at opnå *privacy*. Man har hørt om unge, der har dobbelte profiler på sociale netværkssider – en til forældrenes overvågning og et pseudonym til vennerne.

Et forsøg på at bibeholde *privacy* og mystik på sociale netværkssider er, når de unge laver opdateringer med citater, sangtekster osv., der ofte indeholder et implicit budskab. Den intenderede

¹⁸⁰ Goffman, E. (2014) s. 263

¹⁸¹ Goffman, E. (2014) s. 262

modtager skal være i stand til at tyde budskabet ved enten at kende afsenderen godt eller have kendskab til afsenderens situation og den pågældende opdaterings kontekst. Modtageren skal altså have en vis "insider viden" til at kunne afkode budskabet, der for udeforstående bare står som en eksplicit tekst med eget budskab. Budskabet kan jo være hvad som helst, følelser, mobning osv., da idéen er at budskabet når frem til den rigtige modtager, uden andres indblanding.

Boyd eksemplificerer med 17 årige Carmen, der var ked af det efter at have slået op med sin kæreste¹⁸². Denne følelse ville hun gerne dele med sine venner i form af en sangtekst i en statusopdatering på Facebook. Sangen, hun havde valgt, var meget dystert, og hun blev derfor bange for, at moderen ville overreagere, da hun læste sangtekstens indhold. Moderen havde tidligere reageret meget voldsomt på Carmens statusopdateringer med følelsesmæssige undertoner, og Carmen var meget opmærksom på, at moderens tilstedeværelse på Facebook havde indflydelse på hendes og hendes venners sociale dynamik. Derfor valgte Carmen sangen *Always look on the bright side of life*, der udadtil ser ud som en glad sang. Carmen vidste dog, at moderen ikke vidste, at sangen stammede fra en bestemt scene fra Monty Python filmen *Life of Brian*, hvor hovedpersonen bliver korsfæstet, da moderen var født i Argentina og ikke havde meget kendskab til britisk filmkultur. Dette vidste hendes venner til gengæld, og på den måde fik hun lagt et tvetydigt budskab ud, således at hendes mor ikke overreagerede. Moderen kommenterede opslaget og var glad for, at datteren var glad igen. Vennerne kommenterede ikke moderens misforståelser, men kontaktede efterfølgende Carmen via en privat besked eller sms. Vennerne kendte altså både Carmen og den sociale kontekst. Ydermere kunne de også tyde den kulturelle sammenhæng, som sangen var en del af.

Carmen er endnu et eksempel på, hvorledes de unge bruger sociale netværkssteder til at række ud mod et intenderet publikum, som oftest vennerne. Dog er der altid andre, der kigger med, og for hvem budskabet falder til jorden (*collapsed contexted*), da de ikke er en del af den sociale kontekst. Hemmelige budskaber, kamufleret i bl.a. sangtekster, kan ses som en strategi for de unges tidligere nævnte evige kamp for at opnå *privacy*. En begrænsning af den direkte adgang til en selv giver mere magt end at begrænse andres tilgang til selve informationerne¹⁸³.

Vender vi tilbage til eksemplet med Hunter og hans venner, der holdmæssigt forsøgte at bevare holdets hemmeligheder, men samtidig ikke var klar over dets reelle publikum, kan man ligeledes sige, at Carmen og hendes venner også udgør et dramaturgisk hold. Carmens sande følelser må ikke komme frem i lyset og udgør derfor holdets hemmelighed. Forskellen på Hunter og Carmens hold

¹⁸² Boyd, D. (2014) s. 67

¹⁸³ Boyd, D. (2014) s. 69

er dog den, at Hunters hold var nogle specifikke venner fra skolen, og Carmens hold er de venner, der opsnapper hendes kamouflerede budskab og derfor har direkte adgang til hendes *bagscene*.

Adgang til *bagscenen* er altså skillelinjen imellem Carmens hold og deres publikum, da kommunikationen skifter scene, så snart holdspillerne modtager budskabet. Carmens hold kan derfor ikke defineres, førend hun bliver kontaktet på andre kommunikationskanaler. I og med at holdet ikke helt klart kan defineres, er der også mulighed for, at holdet spiller *uoverensstemmende roller*¹⁸⁴. Holdet bibeholder hemmeligheden ved ikke at kommentere noget afslørende til Carmens opslag og lader derfor moderen være i den gode tro om, at datteren har det godt. Holdet lader altså som om, de er en del af det øvrige publikum, som moderen er en del af, men gemmer i virkeligheden sin reelle viden og er altså i ledtog med den optrædende.

Da det kunne tyde på en gråzone imellem, hvornår Carmens venner er en del af hendes hold eller blot publikum, kunne det det også være tilfældet, at en del af publikummet har forstået budskabet, men undlader at kontakte Carmen, da de måske ikke er tætte venner. Vennerne er ikke interesserede i at blande sig og er derfor taktfuldt uopmærksomme, hvilket Goffman mener er *beskyttelsesstrategi*¹⁸⁵, som publikum bruger for at hjælpe den optrædende med at redde forestillingen.

Ved at optræde i hold er derfor også en måde at styre informationerne på på sociale netværkssteder. De unge støtter hinanden ved at opretholde den definition på en situation, som holdets optræden fremfører¹⁸⁶. Det handler derfor også om at styre informationer, og evt. nedtone noget af kommunikationen.

Magt over sociale situationer

En måde at styre den sociale situation på sociale netværkssider er at dele informationer.

Vi har alle oplevet, at nogle af vores venner på Facebook lader til at have mere end 24 timer i døgnet, da de laver konstante opdateringer med ting, de har lavet og opnået igennem dagen.

Husmoderen der efter spinningtimen hurtigt bagte boller og kanelnegle til resten af familien inden de stod op. Eller den unge fyr der lægger billeder op af hjemmelavede treretters menuer hver anden aften og halvmarathon resultater den modsatte aften. Som beskuer til deres travle og indholdsfulde liv får man et indtryk af, at man kender disse mennesker ganske godt, da man får et godt indblik i deres liv. I stedet for at blive jaloux på deres overskud, kunne man også gøre sig nogle overvejelser omkring, hvad disse mennesker laver, når de ikke bager, løber halvmarathon, og hvor meget indblik i deres liv, man nu egentlig har. De opdateringer og informationer, de vælger at dele med deres

¹⁸⁴ Goffman, E. (2014) s. 176

¹⁸⁵ Goffman, E. (2014) s. 227

¹⁸⁶ Goffman, E. (2014) s. 171

sociale online netværk, drejer sig måske kun om en lille procentdel af deres liv, men da opdateringerne kommer jævnligt, fristes vi som beskuere til at tro, at det, vi ser, er hele sandheden. Derfor overvejer vi ikke om husmoderen er ved at blive skilt, eller om marathondløberen har en spiseforstyrrelse. Ved at give os en lille bid af deres liv i en jævn strøm af informationer, styrer de altså de indtryk vi får. Det vil ydermere sige, at ved at dele små bidder af deres liv, der lader til at være hele deres liv, fremstiller de sig selv som åbne og sårbare, men samtidig kan de holde resten af deres daglige liv privat.

Boyd har med sin forskning erfaret, at de unge deler uheldige billeder af sig selv med tilhørende tekst i frygt for at andre måske vil dele dem og tage dem på billederne¹⁸⁷. Ved selv at lægge billederne ud og lægge den første kommentar, har de unge selv sat niveauet for de næste kommentarer og har derved opnået magt over situationen. De unge har ydermere også påvirket situationen således, at et evt. publikum efterfølgende ville agere efter den kontrollerede situation, og de unge ville efter Goffmans hovedpointer have skabt et bestemt indtryk af sig selv, som de andre både opfattede og dermed også agerede ud fra.

Med henblik på forsøget på at opnå *privacy* og magten over en social situation, har Turkle også været inde på denne problemstilling i sin forskning. Hvor Boyd mener, at det er mere taktisk at dele selektive informationer end at holde alle informationerne tilbage, er Turkle mere optaget af, at de unge går i en konstant tilstand af angst for, at vennerne på en eller anden måde vil afsløre for meget om dem eller lægge uheldige billeder op af dem på sociale netværkssider¹⁸⁸. Angsten påvirker deres dagligdag, hvor de konstant er på udkig efter, om vennerne tager billeder af dem. Unge i dag er vant til, at deres mest uheldige situationer sammen med vennerne nok ender på sociale netværkssider i en eller form og på et eller andet tidspunkt. Dette er efterhånden en selvfølge for nogle, imens det vækker stor angst hos andre. Turkle mener ikke, at de unge skal tage det som en selvfølge, men være opmærksomme på, at hvad der kommer ud på sociale netværkssider forbliver på sociale netværkssider.

Opsamling

Dette analysetema har illustreret at selv om de unge føler sig sikre på internettet og sociale netværkssider, så stemmer deres overbevisning ikke overens med deres viden om de tekniske sikkerhedselementer. De unges ubekymrede informationsdeling og tilgang til internettet som helhed

¹⁸⁷ Boyd, D. (2014) s. 75

¹⁸⁸ Turkle, S (2011) s. 261

skyldes blandt andet deres forståelse af *privacy*, der er anderledes end de voksnes, da de ikke mener, at man behøver at opsøge informationer, der ikke kommer én ved, uanset tilgængelighed. Sociale medier giver brugeren mulighed for, at skifte imellem scene og bagscene i samme medie. Dette er med til at gøre overgangen uklar. En af hemmelighederne bag god navigation på sociale netværkssteder er informationsstyring, hvilket også er et vigtigt element i Goffmans indtryksstyring. I forlængelse heraf har dette kapitel også illustreret, at holdoptrædener også kan fungere til fordel for informationsstyring.

Kapitel 5. Konklusion

I det følgende konkluderes der, hvilke resultater der er nået frem til med hensyn til, hvilken sammenhæng der er imellem unges brug af sociale netværkssider, selviscenesættelse og identitet. Derfor vil der gives svar på problemformuleringen: ”Hvordan udtrykker og konstruerer unge deres identitet gennem selviscenesættelse på sociale netværkssider?”

Unge bruger primært sociale netværkssider til vedligeholdelse af kontakt til venner og bekendte. Der kan være forskel på, hvad der kommunikerer på de forskellige kommunikationskanaler, og nogle gange er overvejelser af konsekvenser for andre end én selv fraværende. Der findes også uskrrevne regler om mediedistinktion. Dog handler det generelt hverken om indhold eller mediet, men om samværet med vennerne.

Da venskaber skal plejes, skiltes unge med deres venskaber til hinanden. Dette kan bl.a. gøres ved iscenesættelse af sig selv, men også af hinanden, hvor unge sætter hinanden i fokus på sociale netværkssider og derved bekræfter et tilhørsforhold til hinanden, hvilket også er med til at skabe en forankring af deres identitet.

Unge opvækst med sociale medier og netværkssider, har været med til, at de som regel foretrækker at håndtere situationer af følelsesmæssig karakter via sociale medier, da den sociale kontekst er mere styrbar i online sammenhæng.

Unge iscenesætter som oftest sig selv ved at fremhæve deres fremtrædende egenskaber, dog på en reel måde, da de vil være så virkelighedstro som muligt. Venner og publikum er ofte dem, der styrer den sociale kontekst i selviscenesættelsen, da det er dem, de unge søger anerkendelse og feedback fra. Der findes mange forskellige sociale netværkssider, og det er derfor muligt at variere iscenesættelsen efter, hvad mediet, vennerne eller publikummet lægger op til. Derfor er det helt normalt for de unge at udtrykke flere sociale identiteter på flere forskellige platforme.

Unge kendskab til hvorledes indhold, publikum og identitet krydser hinanden, er med til at give dem en anden tilgang til medierne end ældre generationer. Unge har som regel et intenderet publikum på sociale netværkssider, men det publikum er nødvendigvis ikke det samme som det reelle publikum. De unges tilgang til sociale netværkssider gør, at de ikke kan forholde sig til, hvad andre end det intenderede publikum måtte have af interesse for deres selviscenesættelse. Denne tilgang er anderledes end ældre generationers tilgang, der ofte ser sociale netværkssider og

internettet generelt som fri adgang for alle. De to forskellige tilgange er derfor ofte skyld i misforståelser og graver derfor kløften imellem den yngre og ældre generation dybere.

Med indtryksstyring kan unge forsøge at styre, hvorledes de opfattes af deres venner og publikum igennem selviscenesættelse på sociale netværkssider. Får de ikke den ønskede feedback, kan de ændre deres fremførelse til den ønskede feedback er opnået. Iscenesættelsen kan f.eks. være i form af billeder, opdateringer, musikdeling og generel informationsdeling. Kontrolleret informationsstyring er en del af indtryksstyringen, og samtidig også en fordel i navigationen på sociale netværkssider. En klar situationsfornemmelse samt egen rolle i en given social kontekst på sociale netværkssider, er med til at styre både informationsstrømme og indtryksstyring.

Holdoprædener kan også bidrage til kontrolleret informationsstyring, da de unge beskytter hinandens informationsdeling både på *scenen* og *bagscenen*.

Selv om de unge fremfører en rolle, de måske endda selv tror på, og hvilken er idealiseret perfekt til publikummet eller den sociale kontekst, så er det svært at opnå fuld kontrol over indtryksstyringen. De fleste mennesker er bevidste om hinandens skuespil og vil derfor altid være lidt på vagt. Især de unges venner ville påpege en *spillover effect*.

Der findes delte meninger og opfattelser af, hvad der angår informationsdeling på sociale netværkssider og sociale medier generelt. Forskellen kan siges at ligge i de samme to uforenelige tilgange til medierne som tidligere. Forskellen i tilgængeligheden gælder også forståelsen af, hvad der gerne må deles på *scenen*, og hvad der er forbeholdt *bagscenen*. Unge deler derfor gerne oplysninger, der for andre måtte forekomme private, da deres *scene* jo er forbeholdt deres intenderede publikum.

Derfor kan der argumenteres for at selvet, der ud fra Goffmans synspunkt udtrykkes i samspil imellem scene, bagscene, fremførelse og publikum, kan opfattes på flere måder, da det afhænger af publikummets fortolkningsaktivitet. I forlængelse heraf kan der også argumenteres for, at rollen, der udspringer af selviscenesættelsen, er den identitet der konstrueres i selvsamme samspil. Det vil altså sige, at både den sociale kontekst, selviscenesættelsen og tilblivelsen af identiteten overvejende tilfalder det pågældende publikum på sociale netværkssider.

Ud fra Eriksons teorier kan der endvidere argumenteres for, at unge har et stort behov for anerkendelse fra deres publikum, da publikummet som oftest udgøres af deres venner. Venner og klikere er med til at forankre hinanden og skabe et tilhørsforhold, hvor de unge får anerkendelse,

føler sig trygge og frie til at udfolde sig og eksperimentere med nye sider af sig selv i identitetsprocessen.

Litteraturliste

Boyd, Danah (2007) *Why youth (heart) Social Network Sites: The Role of Networked Publics in Teenage Social Life*. I Buckingham, David (ed) (2008) *Youth, Identity and Digital Media*. Massachusetts Institute of Technology.

Boyd, Danah (2014) *It's complicated – The social lives of networked teens*. Yale University Press.

Brørup, Mogens, red. Mogens Brørup, Lene Hauge og Ulrik Lyager Thomsen (2000) *Den nye Psykologihåndbog*. Nordisk Forlag A/S.

Erikson, Erik H. (1977) *Barnet og samfundet*. Hans Reitzels Forlag.

Erikson, Erik H. (1992) *Identitet, ungdom og kriser*. Hans Reitzels Forlag.

Gardner, Howard og Davis, Katie (2013) *The App Generation – How today's youth navigate identity, intimacy, and imagination in a digital world*. Yale University Press.

Goffman, Ervin (2014) *Hverdagslivets rollespil*. Samfundslitteratur

Grube, Kirsten og Østergaard, Søren (2013) *Børneliv version 2.0*. Ungdomsanalyse.nu

Hammerén, Niels og Johansson, Thomas (2010) *Identitet – kort og godt*. Samfundslitteratur

Hansen, Helena (2015) *Sociale relationer på Instagram*. IVA. Københavns Universitet.

Hansen, Søren Schultz (2011) Årgang 2012 – *Socialliv og samvær i en tid med nye medier*. Informations Forlag

Hjarvard, Stig (2008) *En verden af medier – Medialisering af politik, sprog, religion og leg*. Samfundslitteratur

Jacobsen, Michael Hvid og Kristiansen, Søren (2002) *Erving Goffman - Sociologien om det elementære livs sociale former*. Hans Reitzels Forlag

Jørgensen, Carsten Rene (2013) *Identitet, Psykologiske og kulturanalytiske perspektiver*. Hans Reitzels Forlag.

Steffensen, Inge et al. (2007) *Årgang 1992 – Hvad har de gang i?* Ungdomsanalyse.nu

Subrahmanyam, Kaveri og Smahel, David (2011) *Digital Youth – The role of Media in Development*. Springer

Turkle, Sherry (2012) *Alone Together – Why We Expect More from Technology and Less from Each Other*. Perseus Books Group.

Internet:

Boyd, Danah og Ellison, Nicole B. (2013) *Sociality through Social Network Sites*. The Oxford Handbook of Internet Studies.

Sidst tilgået d. 21.07.2015

<http://www.danah.org/papers/2013/SocialityThruSNS-preprint.pdf>

Kobernagel, Christian et al. (2011) *Unge Medie- og museumsbrug sammenhænge og perspektiver*. DREAM. Syddansk Universitet.

Sidst tilgået d. 21.07.2015

http://www.dream.dk/sites/default/files/communication/DREAMrapport_juli2011.pdf

Larsen, Malene Charlotte (2005) *Ungdom, venskab og identitet*. Aalborg Universitet

Sidst tilgået d. 27.07.2015

http://vbn.aau.dk/files/17515714/Ungdom_venskab_og_identitet_Malene_Charlotte_Larsen.pdf

Larsen, Malene Charlotte (2010) *Unge og online sociale netværk*. Aalborg Universitet

Sidst tilgået d. 27.07.2015

https://malenel.files.wordpress.com/2010/09/ph-d-afhandling_malene-charlotte-larsen.pdf

Ottosen, Mai Heide et al (2014) *Børn og unge i Danmark - Velfærd og trivsel 2014*. SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

Sidst tilgået d. 21.07.2015

<http://www.sfi.dk/rapportoplysninger-4681.aspx?Action=1&NewsId=4537&PID=9267>

Opslag i Oxford Advanced Learner's Dictionary. <http://www.oxforddictionaries.com>

Sidst tilgået d. 21.07.2015

<http://www.oxforddictionaries.com/definition/learner/privacy>

<http://www.oxforddictionaries.com/definition/learner/intimacy>

Petitum

Boyd, Danah (2014) *It's complicated – The social lives of networked teens*. Yale University Press. 296 sider (268 normal sider)

Buckingham, David (ed) (2008) *Youth, Identity and Digital Media*. Massachusetts Institute of Technology. 201 sider (655 normal sider)

Erikson, Erik H. (1977) *Barnet og samfundet*. Hans Reitzels Forlag. 285 sider (311 normal sider)

Erikson, Erik H. (1992) *Identitet, ungdom og kriser*. Hans Reitzels Forlag. 335 sider (340 normal sider)

Gardner, Howard og Davis, Katie (2013) *The App Generation – How today's youth navigate identity, intimacy, and imagination in a digital world*. Yale University Press. 244 sider (171 normal sider)

Goffman, Ervin (2014) *Hverdagslivets rollespil*. Samfundslitteratur. 288 sider (301 normal sider)

Grube, Kirsten og Østergaard, Søren (2013) *Børneliv version 2.0*. Ungdomsanalyse.nu 126 sider (120 normal sider)

Hammerén, Niels og Johansson, Thomas (2010) *Identitet – kort og godt*. Samfundslitteratur. 145 sider (133 normal sider)

Hansen, Søren Schultz (2011) *Årgang 2012 – Socialliv og samvær i en tid med nye medier*. Informations Forlag. 200 sider (170 normal sider)

Illeris, Knud et al. (2009) *Ungdomsliv – Mellem individualisering og standardisering*. Samfundslitteratur. 264 sider (355 normal sider)

Ito, Mizuko et al. (2010) *Hanging Out, Messing Around and Geeking Out*. The MIT Press. 441 sider (462 normal sider)

Jacobsen, Michael Hvid og Kristiansen, Søren (2002) *Erving Goffman - Sociologien om det elementære livs sociale former*. Hans Reitzels Forlag. 248 sider (267 normal sider)

Jørgensen, Carsten Rene (2013) *Identitet, Psykologiske og kulturanalytiske perspektiver*. Hans Reitzels Forlag. 289 sider (334 normal sider)

Spaten, Ole Micael (2014) *Udvikling af identitet og selvopfattelse*. I unges identitet og selvopfattelse. Aalborg Universitets forlag. 258 sider (265 normal sider)

Skårhøj, Rie F. og Østergaard, Søren (2005) *"Generation Happy?" - Et studie i danske teenagers hverdagsliv, værdier og livstolkning*. Unitas Forlag. 248 sider (281 normal sider)

Steffensen, Inge et al. (2007) *Årgang 1992 – Hvad har de gang i?* Ungdomsanalyse.nu 160 sider (142 normal sider)

Subrahmanyam, Kaveri og Smahel, David (2011) *Digital Youth – The role of Media in Development*. Springer 244 sider (320 normal sider)

Turkle, Sherry (2012) *Alone Together – Why We Expect More from Technology and Less from Each Other*. Perseus Books Group. 384 sider (541 normal sider)

Internet:

Larsen, Malene C. (2010) *Unge og Online sociale netværk – En neksusanalytisk undersøgelse af medierede handlinger og offentlige diskurser*. Aalborg Universitet. 305 sider (410 normal sider)

I alt 5846 normal sider

Kopi af godkendelse af petitum d. 30.05.2015

Jens Kristian Dahlggaard Gudiksen

30. maj 2015 kl. 11.09

JK

Til: Helena Hansen Hansen

SV: Petitum og vejledning

Hej Helena

Petitum er hermed godkendt.

Hvis jeg forstår systemet korrekt, er det sådan (mail fra sekretariatet i går), at du nu blot skal vedlægge petitum til specialet, når du afleverer til sin tid, dvs. petitum skal ikke afleveres andre steder.

M.h.t. vejledning: kunne det blive tirsdag kl. 9.15? I så fald kan jeg ringe dig op der.

Hvis du har en foreløbig tænkt disposition/struktur på tryk ville det være en hjælp, hvis du sender det inden.

M.v.h.

Jens

Jens Kristian Dahlggaard Gudiksen
Lektor IVA
Det informationsvidenskabelig Akademi
Københavns Universitet
swf754@ku.dk
www.iva.ku.dk/jg